

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ—ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ—ΚΑΤΑΣΤΑΤ'ΙΚΗ]

Ο ΜΕΣΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ.

Ἐάν ἦτο δυνατόν νά γραφῶσιν ἐν πίνακι ὅλαι αἱ ἠθικαί, πνευματικαί καὶ ὑλικαί ιδιότητες τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, διὰ τρόπου ὥστε αἱ ἀκρότητες αὐτῶν νά διευθύνωνται πρὸς τὴν περιφέρειαν, θά ἤρκει ἀπλή τοῦ πίνακος τούτου ἡ θεά, ἵνα πείσῃ ἕκαστον περὶ τῆς μεγίστης ἐν τῷ μεταξὺ ἐκτάσεως τῶν μεσοτήτων. Αἱ ὑπερβολαί, ἀπομοχρυνόμεναι πρὸς τὰ ὅρια, ἀφίνουσι πρὸς τὸ κέντρον εὐρύτατον στάδιον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκτυλίσσει τὸν προορισμὸν τοῦ ὀ μέσος ἄνθρωπος.

Ἄπὸ τοῦ γίγαντος μέχρι τοῦ νάνου, ἀπὸ τοῦ πολυσάρκου μέχρι τοῦ σκελετώδους, ἀπὸ τοῦ γέροντος μέχρι τοῦ νηπίου καὶ οὕτω καθεξῆς ἐν τῷ ὑλικῷ κόσμῳ, —ἀπὸ τοῦ ἀσώτου μέχρι τοῦ φιλαργύρου, ἀπὸ τοῦ δούλου τῆς ἡδονῆς μέχρι τοῦ ἀσπόνδου ἐχθροῦ ταύτης, ἀπὸ τοῦ ἀποτόλμου μέχρι τοῦ δειλοῦ καὶ οὕτω καθεξῆς ἐν τῷ ἠθικῷ κόσμῳ, —ἀπὸ τοῦ βλακῆς μέχρι τοῦ πονηροῦ, ἀπὸ τοῦ δεισιδαίμονος μέχρι τοῦ ἀσεβοῦς, ἀπὸ τοῦ ὀχλοκρατικοῦ μέχρι τοῦ μοναρχικοῦ καὶ οὕτω καθεξῆς ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ, —ὑπάρχουσι τόσοι σταθμοὶ ἵνα κατοικήσῃ ἡ *Aurea mediocritas*, ἡ Χρυσὴ Μετριότης !

Ἄρκει καὶ ὑπὸ τὰς τρεῖς ταύτας ἐπόψεις νά μεταβιβάσῃ τις τὴν ἰδέαν ἀπὸ τοῦ ἀτόμου εἰς τὴν κοινωνίαν ὀλόκληρον, ἵνα περιλάβῃ ὅλου τοῦ θέματος τὴν σημαντικότητα. Διότι ἐκ τῶν σπλάγγων αὐτοῦ προκύπτει ἐπιστη-

μονικόν ὄργανον, τὸ ὁποῖον, ὡς παρατηρεῖ ὁ εὐρετής του *Quetelet*, προώριται ἀπὸ συλλήβδην τρόπον τινὰ ἐπισκοπήσεως νὰ διαφωτίσῃ τὸ ὅλον κοινωνικὸν σύστημα. Ὁ μέσος ἄνθρωπος, λέγει ὁ διάσημος καταστατικὸς, εἶναι ἐν τῷ ἔθνει ὅ,τι τὸ κέντρον τῆς βαρύτητος ἐν τῷ σώματι. Καὶ ἔχει δίκαιον, διότι φαντάζομαι τὸν νομοθέτην, διοικητὴν ἢ δικαστὴν ἐκεῖνον, ὅστις κρίνων τὰς περιστάσεις, αἵτινες καλοῦσιν τὴν ἐξουσιαστικὴν προσοχὴν του, ἔχει πρόχειρον τὸ καθολικὸν τοῦτο τῆς μεσότητος κέντρον, περὶ τὸ ὁποῖον στρέφονται τὰ κινουῦντα αὐτὰς καὶ κινούμενα ὑπ' αὐτῶν πρόσωπα.

Καὶ ἐκ μὲν τῆς ὕλικῆς ἐπόψεως ἡ ἀνεύρεσις τοῦ μέσου ἀνθρώπου εἶναι οὐσιωδῶς εὐκολωτέρα. Ἄρχει π. χ. ἐπὶ τῶν ἡλικιῶν δεδομένης περιόδου τῆς ἐθνικῆς ζωῆς νὰ ληφθῇ ὡς θάσις ὁ μέσος αὐτῶν ὄρος, ἵνα κατασκευασθῇ ὁ ἄξων περὶ ὃν ὅλαι αἱ συζῶσαι ἡλικίαι στρέφονται ἐν τῷ χρόνῳ. Ἐπὶ τοῦ ἀναστήματος, μετρωμένων τῶν ἀτομικῶν διαστάσεων αὐτοῦ, δύναται τις νὰ εὔρη τὰ ὄρια τοῦ μέσου ἐν τῷ ἔθνει ἀναστήματος. Ἐπὶ τῆς μυωνικῆς δυνάμεως, χάρις εἰς τὰς μετρικὰς αὐτῆς μεθόδους, δύναται νὰ εὐρεθῇ ἡ μέση τοῦ λαοῦ ἰσχὺς. Οὕτω δὲ καθεξῆς, ἐπὶ τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος καὶ εὐχειρίας διὰ τῶν προϊόντων αὐτῆς, ἐπὶ τῆς πορείας ἐκ τοῦ χρόνου αὐτῆς, κλπ. δύναται νὰ κατασκευασθῇ ὁ ὕλικὸς μέσος ἄνθρωπος.

Αἱ δυσκολίαι ἀναφαίνονται βαρεῖαι, καθόσον ἀπὸ τῆς ὕλης μεταβαίνομεν εἰς τὸ ἦθος καὶ τὸ πνεῦμα. Ἐὰν ὑπὸ ἀτομικὴν ἔποψιν ἡ εὐρεσις τοῦ ἀρίστου μέτρου ἀποτελῇ τὸ ἰδανικὸν τῆς φιλοσοφίας, ὑπὸ γενικὴν ἔποψιν πρόκειται οὐσιωδῶς περὶ τῆς κοινωνικῆς συλλήβδην ἀρετῆς, τῆς ὁποίας ὁ ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι τοῦ Ξενοφῶντος (Β', α, 22) μῦθος εἶναι ὠραίος μὲν οὐχὶ δὲ καὶ ἐπαρκής : «Καὶ φανῆναι αὐτῷ (ἄνθρωπος εἶναι οὗτος ἢ λαὸς) δύο γυναῖκας προσιέναι μεγάλας, τὴν μὲν ἐτέραν εὐπρεπῆ τε ἰδεῖν

καὶ ἐλευθέριον φύσει, κεκοσμημένην τὸ μὲν σῶμα καθαρότητι, τὰ δὲ ὄμματα αἰδοῖ, τὸ δὲ σχῆμα σωφροσύνη, ἐσθῆτι δὲ λευκῇ· τὴν δὲ ἐτέραν τεθραμμένην μὲν εἰς πολυσαρκίαν τε καὶ ἀπαλότητα, κεκαλωπισμένην δὲ τὸ μὲν χρῶμα, ὥστε λευκοτέραν τε καὶ ἐρυθροτέραν τοῦ ὄντος δοκεῖν φαίνεσθαι, τὸ δὲ σχῆμα, ὥστε δοκεῖν ὀρθοτέραν τῆς φύσεως εἶναι, τέ δὲ ὄμματα ἔχειν ἀναπεπταμένα, ἐτθῆτα δὲ ἐξ ἧς ἂν μάλιστα ἡ ὥρα διαλάμποι, κατασκοπεῖσθαι δὲ θαμὰ ἑαυτὴν, ἐπισκοπεῖν δὲ καὶ εἴ τις ἄλλος αὐτὴν θεᾶται, πολλάκις δὲ καὶ εἰς τὴν ἑαυτῆς σκιάν ἀποβλέπειν.»

Ἐν γένει ἡ καθαρὰ φιλοσοφία, ἐν ταῖς ἀφηρημέναις ἐρευναις αὐτῆς, τίθησι τὴν ἀρετὴν μεταξὺ τῶν πολεμιωτάτων πρὸς ἀλλήλας ὑπερβολῶν. Πρόχειρος οὕτω εἶναι εἰς ἀπόδειξιν ἡ ἐπομένη Ἀριστοτέλειος κατάταξις :

Ἄπαθεια	Πραότης	Ὀργή
Κολακεία	Φιλία	Μῖσος
Ἄσωτεια	Ἐλευθεριότης	Φιλαργυρία
Ἄλαζονεία	Φιλαλήθεια	Ἵποκρισία
Βαναυσότης	Ἄστειότης	Ἄγροικία
Ἀκράτεια	Ἐγκράτεια	Ἀναισθησία
Πανουργία	Φρόνησις	Μωρία
Θρασύτης	Τόλμη	Δειλία

Ἄλλ' ἡ καταστατικὴ, ἐπιτραπέιω μοι, φιλοσοφία προτιμᾷ μᾶλλον συγκεκριμένην ὁδὸν, προσδοκῶσα ἐκ τῶν μεθόδων τῶν ἐξηκριβωμένων ἐπιστημῶν καὶ ἐκ τῆς ἀρμονίας τῶν οἰκείων αὐτῇ ἀριθμῶν τὴν καθολικὴν ἐξακρίβωσιν τῶν κοινωνικοῦ τῆς μεσότητος φαινομένου. Καθὼς παρατηρεῖ ὁ *Quetelet* (Κοινωνικὴ Φυσικὴ βιβλ. 3) ἠθικαί τινες ἰδιότητες τῶν ἀνθρώπων εὐρίσκονται ὑπὸ τοὺς αὐτοὺς, ἐν οἷς καὶ αἱ ὕλικαι, ὄρους, δύνανται δὲ νὰ ἐκτιμηθῶσιν ἀναλόγως τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὁποῖα παράγουσι. Ὅπως μεταξὺ κοινῶν ἐργατῶν εἶναι ὁ μὲν διπλασίως ἢ τριπλα-

σίος ενεργητικώτερος του δέ, εάν υπό τους αυτούς όρους παράγη καθ' εκάστην διπλάσια ή τριπλάσια προϊόντα, τοιουτοτρόπως και επί των εργαζομένων τα πνευματικά ό αριθμός π. χ. των συγγραμμάτων δεδομένου συγγραφέως, ανεξαρτήτως προς την εσωτερικήν αξίαν αυτών, μαρτυρεί περί της γονιμότητος του, καθώς και ό αριθμός των τέκνων ελέγχει την γονιμότητα της μητρός.

Εάν αι διάφοροι ιδιότητες του ανθρώπου εξεδηλοῦντο διά πράξεων της αὐτῆς αξίας, οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι αι ιδιότητες αὗται ἠδύναντο νά ἐκτιμηθῶσιν ἐπακριβῶς και νά συγκριθῶσι πρὸς ἀλλήλας. Ἐνῶ δὲ ἡ κοινὴ βιωτικὴ θεωρεῖ ὡς παραλογισμόν τὴν δι' ἀριθμῶν ἔκφρασιν τῆς σχετικῆς γενναιότητος δύο ἀνθρώπων, ἢ τῆς εὐφυΐας των ἢ τῆς φρονήσεως ἢ τῆς πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἢ τὸ κακὸν κλίσεως αὐτῶν, ἐρευνητέον κατὰ πόσον τοιαύτη τις ἐργασία δύναται νά συνδυασθῇ πρὸς τινὰς περιστάσεις.

Ἄς υποθέσωμεν ὅτι δύο ἄνθρωποι, ἐπὶ ταῖς αὐταῖς εὐκολίαις και περιστάσεσι, πράττουσι καθ' εκάστην πράξεις γενναιότητος, 500 ὁ μὲν, 300 ὁ δὲ. Προφανῶς ἡσχέσις τῆς γενναιότητος τῶν ἀνθρώπων τούτων εἶναι ὡς 500 : 300, ἤτοι 5 : 3. Ἐπεκτεινομένων δὲ τῶν παρατηρήσεων ἐπὶ πλειόνων ἐτῶν, ἢ τοιαύτη ἐκτίμησις πλησιάζει πλειότερον πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Ἐπομένως ἡ ἀτοπία ἐν τοῖς τοιούτοις ὑπολογισμοῖς συνίσταται ἰδίως εἰς τὸ ἀδύνατον 1) τῆς ὑπάρξεως δύο ἀνθρώπων ὑπὸ τὰς αὐτάς πρὸς διάπραξιν γενναίων πράξεων περιστάσεις, 2) τῆς ἐκάστοτε καταμετρήσεως τῶν πράξεων τούτων, 3) τοῦ ἀθροίσματος μεγάλου ἀριθμοῦ αὐτῶν πρὸς μείζονα ἐντεῦθεν προσέγγισιν τῆς ἀληθείας.

Ἄλλὰ τὸν σκόπελον τοῦ ἀδυνάτου δυνάμεθα νά ὑπερβῶμεν, μεταβαίνοντες ἀπὸ τῶν πράξεων τῆς γενναιότητος εἰς τὰς πράξεις π. χ. τῆς κλοπῆς, και ἀντὶ τῶν δύο ἀνθρώπων λαμβάνοντες ὡς βάσεις δύο ὀλοκληρούς ἡλικίας,

π. χ. τὴν ἀπὸ τοῦ 21—25ου ἔτους και τὴν ἀπὸ τοῦ 35—40ου. Τοιουτοτρόπως, ἐξακολουθεῖ ὁ *Quetelet*, ὑπολογιζομένων τῶν ἐντὸς τῶν δύο τούτων ἡλικιῶν κατὰ τὴν τετραετίαν 1826—1829 ζησάντων ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὸν αὐτὸν ἐκατέρωθεν ἀριθμὸν, ἀπεδείχθη ἐκ τῶν ἐπὶ κλοπῇ καταδικῶν, ὅτι ἡσχέσις τῶν κλοπῶν τῆς πρώτης ἡλικίας πρὸς τὰς τῆς δευτέρας εἶναι ὡς 5 : 3.

Ἄς υποθέσωμεν ἤδη ὅτι ἐν τινι τελειοτέρᾳ κοινωνικῇ τοῦ μέλλοντος ἀποκαταστάσει καταλαμβάνει τὴν προοδευτικὴν ἀνθρωπότητα ἢ ἀνάγκη τῆς ἀπογραφῆς και ἐκτιμήσεως τῶν πράξεων π.χ. τῆς γενναιότητος και τῆς ἀρετῆς, ἀπὸ ἀναλόγου τινος πρὸς τὴν ἐπὶ τῶν ἐγκλημάτων νῦν ἐν χρήσει ἐργασίαν. Εὐθύς τὰ αὐτὰ δύνανται ὡς ἀνωτέρω νά προκύψωσιν ὑπολογιστικὰ μεταξὺ τῶν ἡλικιῶν ἀποτελέσματα. Ὁ ἀρχικῶς λοιπὸν σημειωθείς παραλογισμὸς τῆς ἐκτίμησεως ταύτης εἶναι μᾶλλον φαινόμενος ἢ πραγματικὸς, συνδέεται δὲ οὐσιωδῶς πρὸς τὴν ἐνεστῶσαν ἑλλειψιν τῶν ἀναγκαίων πρὸς ὑπολογισμόν στοιχείων.

Ἐν γένει ἡ χρῆσις τῶν ἀριθμῶν πρὸς καταμέτρησιν τῶν ιδιοτήτων ἐκείνων τοῦ ἀνθρώπου, ὅσαι δύνανται ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν νά ἐκτιμηθῶσι, περιορίζεται εἰς τὰς ἐπομένας περιστάσεις : 1) Ὅταν τὰ ἀποτελέσματα δύνανται νά ἐκτιμηθῶσι δι' ἀμέσου τινὸς μέτρου, καταμετρωμένου τοῦ βαθμοῦ τῆς ενεργητικότητός των, ὡς π.χ. ἐπὶ τῶν παραγομένων ὑπὸ τῆς ἰσχύος, τῆς ταχύτητος, τῆς δραστηριότητος ἐφηρμοσμένης εἰς προϊόντα ὑλικά τῆς αὐτῆς φύσεως. 2) Ὅταν αἱ ιδιότητες εἶναι τοιαῦται, ὥστε τὰ ἀποτελέσματά των εἶναι σχεδὸν τὰ αὐτὰ και ἀνάλογα πρὸς τὴν ἐπανάληψιν ἑαυτῶν, ὡς ἡ γονιμότης τῶν γυναικῶν, ἢ μέθη, κλπ. Τοιουτοτρόπως ἐάν δύο ἄνθρωποι ὑπὸ τὰς αὐτάς περιστάσεις μεθύσκωνται τακτικῶς ὁ μὲν ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, ὁ δὲ δις, δύναται τις νά εἴπῃ ὅτι ἡ κλίσις αὐτῶν πρὸς τὴν μέθην εἶναι ὡς ἐν πρὸς δύο. 3) Ὅταν αἱ αἰτίαι εἶναι τοιαῦται, ὥστε πρέπει νά λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν

τόσον ἢ ἐπανάληψις τῶν ἀποτελεσμάτων ὅσον καὶ ἡ δραστηκότης αὐτῶν, καὶ τοι αἱ δυσχέραι καθίστανται τότε μέγιστα καὶ μάλιστα ἀνυπέβλητοι εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ὡς ἐκ τῶν ὀλίγων δεδομένων τὰ ὅποια ἔχομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος. Τὸ ζήτημα ἀπλοποιεῖται διὰ τῆς διαιρέσεως παραλειπομένων δὲ τῶν διαφορῶν βαθμῶν τῆς δραστηκότητος τῶν ἀποτελεσμάτων, λαμβάνεται μόνη ἡ ἐπανάληψις αὐτῶν, ὡς παρετηρήθη π. χ. ἐπὶ τῆς ἐγκληματικῆς ροπῆς. Ὅσον πολυαριθμότεραι αἱ παρατηρήσεις, τόσον ἡ ἀξία τῶν ὑπολογισμῶν σταθερωτέρα. Ἐχει τι σχετικὸν ἡ ἐργασία αὕτη πρὸς τὰς ἐξετάσεις τῶν σχολείων, καθ' ἃς δι' ἀριθμῶν βεβαιοῦται ὁ βαθμὸς τῶν γνώσεων καὶ τῶν ἐλλείψεων τῶν μαθητῶν.

Ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω μεθόδων δύναται νὰ προκύψῃ ὁ μέσος ἄνθρωπος καθ' ὅλας ἐκείνας τὰς ιδιότητες, αἵτινες δύνανται νὰ ἐκτιμηθῶσι διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν. Ἐὰν ὁ νόμος οὗτος ὑφίσταται ἐξαιρέσεις τινάς, ὡς ὅλοι οἱ νόμοι τῆς φύσεως, τοῦλάχιστον εἶναι ἰκανὸς νὰ ἐκφράσῃ καλλίτερον τὰ συμβαινόντα ἐν τῇ κοινῶνιᾳ. Ὁ ἄνθρωπος φέρει κατὰ τὴν γέννησίν του ὅλας τὰς ιδιότητες, αἵτινες ἀναπτύσσονται διαδοχικῶς καὶ εἰς ἀναλογίας κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μεγάλας. Ἡ φρόνησις ὑπερῆσχυει παρὰ τοῦτω, ἢ φιλαργυρία παρ' ἐκείνῳ, ἢ φαντασία παρ' ἄλλῳ κλπ. Ἀλλὰ ταῦτα εἶναι παρεκβάσεις, καθὼς τὸ μέγιστον ἀνάστημα τοῦ σώματος, ἢ πρόωρος φαντασία καὶ τὸ δραστήριον καὶ ἰσχυρὸν γῆρας. Τὸ δὲ γεγονός, ὅτι ἔχομεν συνειδήσιν τῶν παρεκβάσεων τούτων, ὑποδεικνύει τὴν ἐνδόμυχον συναίσθησιν περὶ ὑπάρξεως γενικοῦ τινος νόμου ἀναπτύξεως, ἐκ τοῦ ὁποίου προκύπτει ἡ ἰδέα τοῦ μέσου ἀνθρώπου, ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς καταμέτρησιν τοῦ ἔθνους ἰδίᾳ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἐν γένει, καθόσον προάγεται ὁ πολιτισμὸς καὶ τελειοποιοῦνται τὰ ἐφόδιά του.

ΠΕΡΙ ΦΟΡΩΝ.

Ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως ἐπραγματεύθημεν περὶ φόρων ἐν γένει, καὶ ἰδιαιτέρως μεταξὺ τῶν ἀμέσων, περὶ τῶν ἐγγείων. Ἦδη θέλομεν ἀσχοληθῆ περὶ τῶν ἐμμέσων φόρων, κατόπιν τῶν ὁποίων καὶ περὶ σχεδίων τινῶν μεταρρυθμιστικῶν.

Ἐμμεσοὶ φόροι.—Ὁφείλουσιν οὗτοι τὸ ὄνομά των εἰς τὴν ἐπίπτωσίν των. Ἐνῶ ἀποτείνονται εἰς γεωργικά τινα καὶ χειροτεχνικά προϊόντα, ζητεῖται ἡ πληρωμὴ των, εἴτε ἐν ἀρχῇ, εἴτε κατὰ τὴν κυκλοφορίαν, εἴτε κατὰ τὴν εἴσοδον ἐν ταῖς πόλεσιν, εἴτε κατὰ τὴν ἀφίξιν ἢ τὴν πώλησιν παρὰ τοῖς ἐμπόροις ἢ τοῖς πωληταῖς. Ἀλλ' οἷοιδήποτε καὶ ἂν ᾧσιν οἱ παραγωγεῖς ἢ οἱ ἔμποροι, τοὺς ὁποίους ὁ νόμος ὑποχρεοῖ εἰς πληρωμὴν, πράγματι οὗτοι ἐκτελοῦσιν προκαταβολὰς, ἀποδιδόμενας αὐτοῖς ὑπὸ τῶν καταναλωτῶν καθ' ἣν στιγμὴν τὸ φορολογούμενον ἐμπόρευμα μεταβαίνει εἰς χεῖρας των. Λαμβανομένων τῶν πραγμάτων ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ἔποψιν, τὸ ποσὸν τῶν ἐπιβεβλημένων φόρων προστίθεται εἰς τὸ τῶν διαφορῶν δαπανῶν, διὰ τῶν ὁποίων τὰ προϊόντα δύνανται νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὴν κατανάλωσιν· συγχωνεύονται εἰς τὰς δαπάνας αὐτάς καὶ καθίστανται μέρος αὐτῶν ἀδιαχώριστον ἐπιπίπτοντες εἰς θάρος τοῦ κοινοῦ. Ἄλλως δὲν δύναται νὰ γίνῃ, διότι εἶναι ὄρος ὑπάρξεως διὰ πᾶσαν βιομηχανίαν νὰ ἀνταμειβῆται ἐντὸς τοῦ συνήθους μέτρου· καὶ αἱ φορολογούμεναι βιομηχανίαι δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ὑπάρξωσιν ἐὰν τὰ προϊόντα των δὲν ἐτοποθετοῦντο εἰς τιμὴν ἰκανὴν νὰ τὰς ἀποζημιώσῃ διὰ τὰς ἰδιαιτέρας θυσίας τὰς ὁποίας τὸ Κράτος ἀπαιτεῖ ἀπὸ αὐτάς.

Καὶ εἶναι μὲν δυνατόν καθ' ἣν στιγμὴν ἐπιβάλλεται ὁ φόρος, αἱ σχέσεις μεταξὺ ζητήσεως καὶ προσφορᾶς νὰ μὴ

μεταβάλλονται ὅσον ἔδει ταχέως, ὅπως ἐπιρρίψωσιν ἀμέσως ὀλόκληρον τὸ βάρος ἐπὶ τῶν καταναλωτῶν, ἀλλὰ μετ' ὀλίγον οἱ παραγωγεῖς, ὑφιστάμενοι ζημίας καταστρεπτικᾶς, περιστέλλουσι τὰ βιομηχανικά ἔργα των μέχρι τοῦ σημείου καθ' ὃ τὸ ἀνεπαρκές τῆς προσφορᾶς δύναται νὰ ἐπαναγάγῃ τὴν ἰσορροπίαν μεταξὺ τῶν βαρῶν καὶ τῶν κερδῶν τῆς παραγωγῆς. Κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν οἱ ἔμμεσοι φόροι, δι' αὐτὸ τοῦτο διότι ἔχουσιν ὡς ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα νὰ ὑπερτιμῶσι τὰ ἐδώδιμα καὶ τὰ ἐμπορεύματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιβάλλονται, περιστέλλουσι τὴν πώλησίν των. Ἐκ τούτου δὲ αἱ παραγωγικαὶ βιομηχανίαὶ ὑφίστανται πλείονα στενοχωρίαν καὶ ὀλιγωτέραν ἀνάπτυξιν.

Οἱ ἔμμεσοι φόροι, λαμβανόμενοι ἐν τῇ γενικότητί των, ἔχουσιν, ὡς ὅλοι οἱ ἄλλοι, τὰ πλεονεκτήματα καὶ τὰ ἀτοπήματα αὐτῶν. Τὸ μέγιστον πλεονέκτημά των εἶναι ὅτι συνήθως πληρώνονται μετὰ μεγάλης εὐκολίας. Τῷ ὄντι, οἱ ἔχοντες λογαριασμοὺς μετὰ τοῦ Κράτους, ἐργαστασιάρχαι ἢ ἔμποροι, εἰσὶν ἀρκούντως πεφωτισμένοι ὥστε νὰ γινώσκωσιν ὅτι δὲν εἶναι ὑπόχρεοι εἰμὴ εἰς προκαταβολὴν, ἢ ἀξία τῆς ὁποίας ἀποδοθήσεται αὐτοῖς καθ' ἡν σιγμὴν τὰ φορολογούμενα προϊόντα μεταβῶσιν ἀπὸ τὰς ἰδικὰς των εἰς ἄλλων χεῖρας. Ὅσον διὰ τοὺς καταναλωτὰς αἴτινες, ἐπὶ τέλους, πληρώνουσιν ὅλους, ἢ εὐκολία τοῦ πληρῶναι κατ' ὀλίγον, διὰ μικροτάτων ποσῶν, καθόσον ἐνεργοῦσιν τὰς ἀγοράς των, ἀπατᾶ αὐτοὺς, καὶ δὲν εἶναι σπάνιον νὰ εὐρίσκονται τινὲς μεταξὺ αὐτῶν ἀγνοοῦντες καὶ αὐτὴν τὴν ὑπαρξίν φόρων οἷτινες δὲν θέτουσιν αὐτοὺς εἰς ἐπαφὴν μετὰ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ δημοσίου. Πληρώνοντες οὗτοι τὰ πράγματα, τῶν ὁποίων αἱ φορολογικαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ Κράτους ὑψόνουσι περισσότερο τὴν ἐμπολαίαν ἀξίαν, νομίζουσιν ὅτι δὲν πληρώνουσιν εἰμὴ τὴν φυσικὴν τιμὴν. Ἀναμφιβόλως εἶναι τοῦτο πλεονέκτημα ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς πολιτικῆς, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ θεω-

ρηθῆ ὡς τοιοῦτον καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς δικαιοσύνης.

Τὰ ἄτοπα τὰ παρακολουθοῦντα τοὺς ἔμμεσους φόρους, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὅψιν τῆς ἐπιρροῆς τὴν ὁποίαν ἐξασκοῦσιν ἐπὶ τῆς οικονομικῆς καταστάσεως τῶν διαφόρων τάξεων τοῦ πληθυσμοῦ, συνίστανται κυρίως εἰς τὸ ὅτι παροτρύνουσιν εἰς τὸν δόλον, τὸν ὁποῖον γεννῶσι, καὶ εἰς τὸ ὅτι συνεπάγουσι ὑπερβολικὰς δαπάνας εἰσπράξεως. Τοσαύτῃ ὠφέλειᾳ, ὅπως ἀπαλλαγῶσιν ἐξ αὐτοῦ, ὑπάρχει διὰ τοὺς ὀφείλοντας νὰ τὸν ἀποτίσωσιν, ὥστε πολλοὶ μεταξὺ τούτων οὐδεμιᾶς περιστάσεως ἀμελοῦσι πρὸς τοῦτο. Ἐντεῦθεν ἐπονται συνεχεῖς διαπληκτισμοὶ μεταξὺ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν, ψευδεῖς δηλώσεις εἰς τὴν ἐξαγωγήν καὶ εἰσαγωγήν τῶν ἐμπορευμάτων, ἐντεῦθεν λαθρεμπόριον πολλάκις πολὺ ἐκτεταμένον καὶ πολλάκις τοσοῦτον ἐπικερδές, ὥστε οἱ μετερχόμενοι αὐτὸ σφοδρῶς θὰ ἐλυποῦντο διὰ τὴν ἔλλειψιν φόρου, εἰς ὃν ὀφείλουσι κέρδη μέγιστα. Ἡ ἀνάγκη τοῦ προλαμβάνειν τὸν δόλον καθιστᾶ τὴν εἰσπραξίν τῶν φόρων τούτων λίαν δαπανηράν. Ὑπάρχει ἀνάγκη πολυαρίθμου προσωπικοῦ διὰ νὰ ἐπιτηρῇ τὴν κυκλοφορίαν τῶν ἐμπορευμάτων, διὰ νὰ ἀναγκάζῃ τοὺς κατασκευαστὰς καὶ τοὺς ἀποστολεῖς εἰς τὴν τήρησιν τῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου ἀπαιτουμένων διατυπώσεων· δὲν ὑπάρχουσι δὲ φόροι, οἷτινες νὰ προσθέτωσι τόσον πολὺ, ὅσον οἱ ἔμμεσοι, εἰς τὰ ποσὰ τὰ ὑπὸ τῶν ἰδιωτῶν πληρῶνόμενα χωρὶς πραγματικὸν ὄφελος τοῦ Κράτους.

Τὸ καλλίτερον φάρμακον κατὰ τῶν ἀτόπων τούτων εἶναι νὰ φορολογῶνται τὰ προϊόντα ὅσον δυνατὸν εἰς τὴν ἀρχήν. Ὅποτε δὲ ἐφαρμόζεται τὸ σύστημα τοῦτο, τὰ ὑποκείμενα εἰς φορολογίαν πράγματα ἐμβαίνουσιν εἰς κυκλοφορίαν μόνον ἀφοῦ πληρώσωσιν τὴν πρὸς τὸν δῆμόσιον ὀφειλὴν των· δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ παρακολουθῶνται αἱ μετατοπίσεις των, οὔτε νὰ ἐπιτηρῆται ἡ πώλησίς των. Ὑπάρχουσιν ὀλιγώτεροι δαπάναι εἰς βάρος τοῦ Κράτους,

ὀλιγώτεροι καταπιέσεις καὶ ζημίαι διὰ τοὺς φορολογουμένους, καὶ συνεπῶς ὀλιγώτεροι εὐκολίαι καὶ περιστάσεις διὰ τὸ λαθρεμπόριον.

Ὡς ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν οἱ ἄμμεσοι φόροι ἔχουσιν ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα νὰ ὑψώνωσι τὴν ἀγοραίαν ἀξίαν τῶν προϊόντων. Αὐτοὶ δὲ οἱ καταναλωταὶ πληρώνουσιν ὀριστικῶς τὸ ἰσότημον αὐτῶν. Ἐκ τούτου ἔπεται, ὅτι ἡ μᾶλλον ἢ ἥττον ἴση καὶ ἡ μᾶλλον ἢ ἥττον ἀνάλογος διανομὴ τῶν φόρων ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν φορολογουμένων προϊόντων.

Κατὰ γενικὸν κανόνα, ὅσον περισσότερο τὰ προϊόντα, τῶν ὁποίων ὁ φόρος αὐξάνει τὴν τιμὴν, εἰσὶν ἀπαραίτητα εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἀνθρώπου, τόσον ὀλιγώτερον ὁ ἐπ' αὐτῶν ἐπιπίπτων φόρος εἶναι εἰς ἀναλογίαν μὲ τὰς δυνάμεις ἐκείνων, οἷτινες τὸν πληρώνουσι, καὶ τόσον περισσότερο μέρος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὰς πτωχὰς οἰκογενείας ἐκ τοῦ ἰσχυροῦ εἰσοδήματος τὸ ὁποῖον καρποῦνται. Ὑπὸ τὴν κυρίαν ταύτην ἐποψίν, ἄλλα εἰσὶ τὰ ἀποτελέσματα τῶν φόρων τῶν ἐπιπιπτόντων ἐπὶ τοῦ ἄλατος, τῶν ἀλεύρων ἢ τῶν ποτῶν, καὶ ἄλλα τὰ ἀποτελέσματα τῶν φόρων τῶν ἐπιπιπτόντων ἐπὶ τῆς ζαχαρώσεως, τοῦ σάπκωνος, τοῦ χάρτου, τοῦ πρὸς οἰκοδόμησιν ὑλικοῦ, καὶ ἰδίως τῶν ἀντικειμένων τῆς πολυτελείας. Ὑπάρχουσι δαπάναι κοιναὶ εἰς ὅλους, ἀπὸ τὰς ὁποίας οὐδεὶς δύναται ν' ἀπέχη. Ὑπάρχουσιν ἄλλαι, τούναντίον, τὰς ὁποίας ἕκαστος εἶναι ἐλεύθερος νὰ ἐκτελέσῃ κατὰ λόγον τῆς ἐκτάσεως τῶν ἰδιαιτέρων πόρων του. Εἶναι μάλιστα πολλαὶ τὰς ὁποίας μόνοι οἱ πλούσιοι συνειθίζουσι νὰ ποιῶσιν. Ἀλλ' οἱ ἔμμεσοι φόροι, καθόσον ἐπιπίπτουσι κατὰ προτίμησιν ἐπὶ τοιούτων ἢ τοιούτων δαπανῶν, ἰσοδυναμοῦσι ποτὲ μὲν πρὸς κεφαλικοὺς ἢ πρὸς χείρονας ἔτι τῶν κεφαλικῶν, ἄλλοτε δὲ, τούναντίον, πρὸς ἄπλοῦς πολυτελείας φόρους.

Ἐπὶ παραδείγματος, ὁ φόρος τοῦ ἄλατος εἶναι κεφαλικὸς, ἡ χείρων τοῦ κεφαλικοῦ, ἄπλουστάτη δὲ εἶναι ἡ

τούτου ἀπόδειξις. Τὸ ἄλας εἶναι ἐξ ἐκείνων τῶν πραγμάτων, τῶν ὁποίων οὐδεὶς δύναται νὰ στερηθῇ, καὶ τῶν ὁποίων ἕκαστος ποιεῖται χρῆσιν ἐν ποσότητι σχεδὸν ὁμοίᾳ. Τί συμβαίνει δὲ ἐκ τούτου; Ὅτι ἕκαστος πληρώνει εἰς τὸ Κράτος τὸ αὐτὸ ποσὸν διὰ τὸ ἄλας, τοῦ ὁποίου ἔχει ἀνάγκην. Μάλιστα δὲ οἱ πτωχοὶ εἰσὶ παντοῦ οἱ ἀναγκαζόμενοι ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως τῆς τροφῆς τῶν νὰ ἀγοράζωσι περισσότερο ἄλας, καὶ μεταξὺ τῶν πτωχῶν εἰσὶν οἱ ἐνδεεῖς, οἱ ἐπιβαρυνόμενοι διὰ μείζονος ἀριθμοῦ τέκνων, οἷτινες καταναλίσκουσι περισσότερο ποσὸν ἄλατος. Τοιοῦτοτρόπως ὁ φόρος ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν, καὶ, ἐν ἐκάστη τάξει, ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον, ἐπιβαρύνει κατὰ λόγον ἀντίστροφον τῶν περιουσιῶν ἢ τῶν εἰσοδημάτων. Προσωπικὸς δὲ φόρος, ὅστις ἤθελεν ἀποφέρει ἴσον ποσὸν εἰς τὸ Κράτος, θὰ ἔβλαπτεν ὀλιγώτερον τὰ συμφέροντα τῶν πληθυσμῶν καὶ θὰ ἦτον ὀλιγώτερον ἐναντίος εἰς τοὺς κανόνας τῆς ἀναλογίας καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ὁ ἔμμεσος φόρος, ὅστις ὀνομαζόμενος δικαίωμα ἀλέσματος, ὑψώνει εἰς τινὰς τόπους τὴν τιμὴν τῶν ἀλεύρων, ἐνεργεῖ ἀκριβῶς ὡς ὁ φόρος τοῦ ἄλατος· λαμβάνει πλείονα ἀπὸ τοὺς πτωχοὺς παρὰ ἀπὸ τοὺς πλουσίους, καὶ πολλακίς ἐξασκεῖ ἀλγεινὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τῶν μέσων τῆς τροφῆς τῶν πρώτων.

Ἀπ' ἐναντίας οἱ φόροι οἱ ὑπερτιμῶντες τὰ προϊόντα, τῶν ὁποίων ἡ κατανάλωσις δὲν εἶναι ἀπολύτου ἀνάγκης, δὲν ἔχουσι τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα. Ἐν γένει, ὁ βαθμὸς τῆς κεκτημένης περιουσίας προσδιορίζει τὸ σύνολον τῶν δαπανῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐπιπίπτουσι οἱ φόροι. Οἱ ἐπιβεβλημένοι π. χ. ἐπὶ τοῦ καφέ, τοῦ τείου, τῶν ὑφασμάτων, τῶν ἵππων, προσεγγίζουσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὴν ἐπιθυμητὴν ἀναλογίαν τῶν ἀναγκῶν καὶ τῶν περιουσιῶν. Ὅσον ὑποδαιροῦνται οἱ ἔμμεσοι φόροι τόσον πολλαπλασιάζονται οἱ βαθμοὶ τῆς ἀναλογίας, καὶ τόσαι ὑπάρχουσι ἐπιπτώσεις μᾶλλον ἢ ἥττον ἐν ἀρμονίᾳ πρὸς τὴν

θέσιν τῶν τάξεων, τῶν οἰκογενειῶν καὶ τῶν προσώπων. Διὰ τοῦτο, ἂν ἦτο δυνατὸν ὅλοι αὐτοὶ οἱ φόροι νὰ ἐπιπίπτωσιν ἐπὶ ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν δαπανῶν, ἐπὶ ὅλων τῶν προϊόντων τῶν προωρισμένων εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ συγχρόνως νὰ ὑψώνωνται, καθ' ὅσον τὰ πράγματα τὰ ἥττον ἀναγκαῖα εἰς τὴν ὑπαρξιν καθίστανται ἀντικείμενον καταναλώσεων μᾶλλον ἀποκλειστικῶς ἐπιφυλασσομένων εἰς τοὺς πλουσίους, θὰ ἐνήργουν ὡς φόροι ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, καὶ δὲν θὰ ὑπέκειντο, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν ἀναλογιῶν, εἰς οὐδεμίαν σπουδαίαν μορφήν.

Δυστυχῶς οὐδέποτε ἐδόθη εἰς τοὺς φόρους τοιαύτη διεύθυνσις. Μεταξὺ τῶν φόρων τῶν ἐπονομαζομένων ἐμμέσων, οἱ μόνοι δυνάμενοι νὰ ἀποφέρωσιν ἀφθόνως εἰσὶν οἱ ἐπιβαλλόμενοι εἰς τὰ προϊόντα πρώτης καὶ καθολικῆς ἀνάγκης· καὶ αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος δι' ὃν τὰ τρόφιμα ἐφορολογήθησαν μετὰ τοσαύτης λυπηρᾶς προτιμῆσεως. Τοιοῦτοτρόπως κατέστη μᾶλλον δαπανηρὰ ἢ ζωὴ τῶν ἐργατικῶν τάξεων καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπέπεσε τὸ μεγαλείτερον βάρος τοῦ φορτίου. Αὐτὸ τοῦτο παρεκίνησε πολλοὺς οἰκονομολόγους νὰ συμπεριλάβωσιν εἷς τι εἶδος γενικῆς ἀποδοκιμασίας τοὺς ἐμμέσους φόρους, οἰαῖδήποται καὶ ἂν ἦσαν αἱ πραγματικαὶ αὐτῶν διαφοραὶ ἐν τῇ ἐφαρμογῇ. Ἐναργῶς, ἂν τὸ ὑπερισχύσαν σύστημα ὡς πρὸς τοὺς φόρους αὐτοὺς ἦτο τὸ ἐξαγόμενον τῆς ἰσχύος αὐτῆς τῶν πραγμάτων, ἢ ἀποδοκιμασία αὕτη θὰ ἦτο δικαία· ἀλλ' οὐδὲν ἀποδεικνύει ὅτι τὰ πράγματα ἔχουσιν οὕτω. Εἶναι δὲ βέβαιον, ἐξ ἐναντίας, ὅτι ὁ πολλαπλασιασμὸς καὶ ἡ βαθμολογία τῶν φόρων ἐπὶ πληθῆος προϊόντων προαιρετικῆς χρήσεως, ἢ ἡ αὐξήσις αὐτῶν μετὰ τῆς αὐξήσεως τῶν περιουσιῶν, θὰ ἀπέδιδον αὐτοῖς ἀναλογικὴν ἁρμονίαν, τῆς ὁποίας, οὐσιωδῶς, ὁ ἐμμεσος φόρος δὲν στερεῖται ἐξαιρετικῶς. Μ' ὅλα ταῦτα μένουσι πάντοτε ὑπὸ συζήτησιν ἀφ' ἐνός μὲν τὰ ἔξοδα τῆς εἰσπράξεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ παρετρύνσεις εἰς τὸν δόλον, τὸν ὁποῖον γεννᾷ

τὸ πολυάριθμον τῶν φόρων· ἀμφότεραι δὲ αἱ περιστάσεις αὐταὶ εἰσὶ πάντοτε ἀξίαι μεγάλης προσοχῆς.

Μεταρρυθμιστικὰ σχέδια.—Ἐν γένει, τὸ ἐνδιαφέρον τῶν φορολογικῶν ζητημάτων εἶναι τοιοῦτον ὥστε ἐγέννησε πλεῖστα σχέδια μεταρρυθμίσεως, εἰ τῶν ὁποίων τινὰ ἐθέλεξεν τὴν φαντασίαν ἰδιαιτέρως. Μεταξὺ αὐτῶν μελετητέον νῦν τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν ὑπαρξιν ἐνιαίου φόρου, καὶ τὴν ὑπαρξιν φόρου κατ' αὐξοντα λόγον τῶν εἰσοδημάτων.

Μὴ ἐξεταζομένη κατὰ βάθος ἡ ἰδέα τοῦ ἐνιαίου φόρου ἔχει τι λίαν ἐπαγωγόν. Ἐὰν ὑπῆρχεν εἰς μόνον φόρος, ἢ εἰσπραξίς, ἐμπιστευομένη εἰς ἓν μόνον σῶμα χρηματιστικῶν πρακτόρων, θὰ ἐνηργεῖτο ὀλιγοδαπάνως, καὶ οἱ φορολογούμενοι, ἀπηλαγμένοι μέρους τῶν θυσιῶν εἰς τὰς ὁποίας ὑποβάλλονται τὴν σήμερον, θα ἀνεκουφίζοντο μεγάλως. Ἀλλ' ὑπάρχει ὕλη φορολογήσιμος ἥτις, μόνη αὕτη, νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὸ ὅλον τῶν δημοσίων δαπανῶν; Τινὲς ἐπρότειναν νὰ ἐκλεχθῆ ἡ ἐγγεῖος ἰδιοκτησία, ἄλλοι δὲ, οἱ καὶ πολυαριθμότεροι, τὸ εἰσόδημα.

Ὁ ἐνιαῖος ἐπὶ τῆς γῆς φόρος συμπεριλαμβάνετο εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν γενομένων προτάσεων ὑπὸ τῆς σχολῆς τοῦ διδάκτορος *Quesnay*. Ἡ σχολὴ αὕτη δὲν παραδέχετο ἄλλο στοιχεῖον πλούτου εἰμὴ τὸ προϊόν ἢ τὸ καθαρὸν εἰσόδημα τῆς γῆς, φυσικὸν δὲ ἦτο νὰ ζητήσῃ τοὺς ἀναγκαίους εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους πόρους ἐν τῷ πράγματι ἐκείνῳ, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζεν ὅτι ἦτο ἡ ἀποκλειστικὴ πηγὴ αὐτῶν, ἀλλ' ἠπατάτο, καὶ οἱ ἀποδεχόμενοι σήμερον τὰ ἀξιώματα αὐτῆς ἐπὶ τῶν φόρων ἀπατῶνται ἐπίσης.

Ἐν πρώτοις ἤθελεν εἶσθαι, ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα, τερατώδης ἀδικία τὸ μεταβαλεῖν τὴν διανομὴν τοῦ φόρου, εἰς τρόπον ὥστε ὀλόκληρον τὸ βάρος νὰ ἐπιπέσῃ ἐπὶ μιᾶς μόνον τάξεως πολιτῶν. Τοιαύτη μεταβολὴ θὰ κατέστρεφεν ὅλας τὰς ὑπάρξεις, καὶ οὐδεμίαν κοινωνίαν δὲν ἤθελες δυνηθῆ νὰ ἀντιστῆ εἰς τὴν βίαν τῆς προσβολῆς. Βεβαίως ἡ γῆ δύναται νὰ πληρῶνῃ πολὺ, χωρὶς ἐκ τούτου νὰ ἔ-

πεται ἄλλο κακὸν ἐκτὸς τῆς ἐλαττώσεως τῶν προσόδων ἢ μισθωμάτων, τὰ ὅποια παράγει ὑπὲρ ἐκεῖνων οἵτινες εἰσὶν οἱ κύριοι αὐτῆς· ἀλλὰ θὰ ἦτον ἀδύνατον νὰ ἐξαχθῇ ἀπὸ αὐτὴν τὸ σύνολον τῶν φόρων, τῶν ὁποίων τὸ Κράτος δὲν δύναται νὰ στερηθῇ. Καὶ ἐὰν ἐγίνετο ἡ δοκιμὴ τούτου, ἡ γεωργία δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ προσβληθῇ ὑπὸ μαρασμοῦ ὀλεθρίου εἰς τὰ συμφέροντα ὅλων, διότι δὲν ὑπάρχει γεωργικὴ πρόσδος μὴ ἀπαιτούσα προκαταρκτικὰς δαπάνας, καὶ διότι, ἀπὸ τῆς ἡμέρας καθ' ἣν οἱ ἰδιοκτῆται ἤθελον ἀναγκασθῇ νὰ παραδόσωσιν εἰς τὸ δημόσιον τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν εἰσοδημάτων τὰ ὅποια ἀπολαμβάνουσι, θὰ ἀπέβαλλον συγχρόνως τὴν ὄρεξιν καὶ τὴν δύναμιν τῆς οἰκονομίας, καὶ θὰ ἔπαυον ἀπὸ τοῦ νὰ θυσιάζωσι τὸ ἐλάχιστον μέρος τῶν ὀλίγων καρπῶν, τοὺς ὁποίους ἤθελον εἰσέτι ἀπολαμβάνει ἀπὸ τὰ κτήματά των, εἰς βελτιώσεις ἡκιστα παραγωγικὰς. Τὰ Κράτη εἰσὶ προσκεκλημένα ὑπὸ τοῦ φυσικοῦ ροῦ τοῦ πολιτισμοῦ ν' αὐξάνωσι προοδευτικῶς τὰς δαπάνας των. Ἀπὸ τὴν γῆν θὰ ἐζήτουν ἀπαύστως νέους πόρους, καὶ τοῦτο θὰ ἤρκει διὰ ν' ἀποσβέσῃ παρά τοῖς ἰδιοκτῆταις αὐτῆς πᾶσαν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ προσθῶσιν εἰς τὰς παραγωγικὰς δυνάμεις τῆς. Ὁ ἐνιαῖος ἐπὶ τῆς γῆς φόρος, καθιστῶν στάσιμον τὴν γεωργικὴν βιομηχανίαν, θὰ ἀνέστελλεν ἀναποφεύκτως τὴν πρόσδον τῆς κοινωνικῆς εὐημερίας.

Ὁ ἐνιαῖος ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων φόρος δὲν θὰ εἶχε, πολλοῦ δεῖ, τόσα ἄτοπα. Δὲν εἶναι φόρος ἐκλέγων, ἐπὶ κινδύνῳ τοῦ νὰ τὸ καταστρέψῃ, ἐν μόνον εἶδος πλοῦτου καὶ βιομηχανίας. Εἶναι φόρος ὅστις, ἀποτεινόμενος συγχρόνως εἰς ὅλας τὰς πηγὰς τῆς παραγωγῆς, δὲν συντρίβει βιαίως πᾶσαν σχέσιν δυνάμεως καὶ γονιμότητος μεταξὺ αὐτῶν, καὶ ὅστις λαμβάνων ἀπὸ ἕνα ἕκαστον ἀναλόγως τοῦ μέρους αὐτοῦ ἐν τῷ γενικῷ εἰσοδήματι, μένει ἀπηλλαγμένος προσωποληψίας καὶ ἀδικίας. Ἄλλ' ὁ φόρος αὐτὸς θὰ ἦτο τόσον εὐκόλον νὰ ἐπιβληθῇ καὶ νὰ εἰ-

σπραχθῇ, ὅσον ὀλίγον εὐκόλον ὑπῆρξε τὸ τοιοῦτον μέχρι τοῦδε, ὥστε νὰ ὑπάρχῃ λόγος ἀποχρῶν τοῦ νὰ καταστῇ τὸ μόνον μέσον τῆς πληρώσεως τῶν δημοσίων ταμείων; Ὑπάρχει δι' ὅλους τοὺς φόρους βαθμὸς αὐξήσεως, ἐπέκεινα τοῦ ὁποίου δὲν πρέπει νὰ προβῇ τις, καὶ φόροι ὑπερβολικοὶ ἐπὶ τῶν εἰσοδημάτων θὰ εἶχον βεβαίως τὸ διπλοῦν ἄτοπον οὐ μόνον τοῦ νὰ ἦναι πολὺ ἐνοχλητικοὶ διὰ τοὺς φορολογουμένους, ὑποχρέους ὄντας νὰ τοὺς πληρῶνωσι εἰς ἡμέρας ἢ λήξεις ὠρισμένας, ἀλλὰ καὶ νὰ παροτρύνωσιν εἰς δόλους καὶ ὑποχρίσεις, οἵτινες, ἐν τῇ παρουσίᾳ καταστάσει τῶν ἰδεῶν καὶ τῶν ἔξεων, δὲν εἶναι ὅσον πρέπει μεμπτοὶ καὶ ἀποδοκιμαστοί. Ἐξ ἄλλου μέρους, μεταξὺ τῶν ἐν χρήσει φόρων ὑπάρχουσι τινὲς οἵτινες δὲν εἶναι οὔτε ὀλιγώτερον ἀνάλογοι, οὔτε ὀλιγώτερον εὐκόλοι νὰ εἰσπραχθῶσιν ἀπὸ τὸν φόρον ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος καὶ τῶν ὁποίων ἡ κατάργησις δὲν θὰ ἦτο παντελῶς δεδικοιολογημένη. Ὁ φόρος ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος, θεωρούμενος ὑπὸ τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ προορισμὸν, θέλει προσκληθῇ ν' ἀντικαταστήσῃ ἀλληλοδιαδόχως τὸ πλεῖστον τῶν φόρων, τῶν ὁποίων ἡ εἰσπραξις εἶναι πολυδάπανος ἢ οἵτινες ἔχουσιν τὸ πραγματικὸν ἄδικον τοῦ νὰ μὴ ὦσιν ἀνάλογοι. Μ' ὅλον ὅτι ἡ ἀπλότης, προκειμένου περὶ φορολογίας, πρέπει νὰ ἐπιζητῆται ἐπιμελῶς, ἐν τούτοις δὲν εἶναι αὕτη ὁ μόνος σκοπὸς εἰς τὸν ὁποῖον ἕκαστος ὀφείλει νὰ στρέφῃ τὰ βλέμματα· καθ' ὅλα δὲ τὰ φαινόμενα, τὸ ἐνιαῖον τοῦ φόρου θέλει μένει ἰδανικόν τι, εἰς τὸ ὅποιον δύναται τις νὰ προσεγγίσῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἀλλὰ χωρὶς νὰ δυνηθῇ νὰ τὸ καθέξῃ καὶ πραγματοποιήσῃ ἐντελῶς.

Ὁ κατ' αὐξόντα λόγον τῶν εἰσοδημάτων φόρος εἶναι ἐφευρέσεως πολὺ νέας. Κατὰ τὸν παρελθόντα χρόνον αἱ τάξεις, αἱ κατέχουσαι τὴν ἐξουσίαν, ἀπεπειράθησαν κατ' ἐξακολούθησιν ν' ἀποφύγωσι τὰ δημόσια θάρη καὶ νὰ τὰ ἐπιρρίψωσιν ἐπὶ τῶν ὑπολοίπων μελῶν τῆς κοινωνίας. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὅτε αἱ δημοκρατικαὶ ἰδέαι ἔλαβον κα-

κῶς εἰσέτι κεκαλονισμένην διεύθυνσιν, οἱ ἄνθρωποι, οἱ τὰ ἄκρα ἐπιδιώκοντες ἐπὶ τῶν ἰδεῶν αὐτῶν, ποιοῦσιν ἀντίθετον ἀπόπειραν, καὶ ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ νὰ ἐπιρριφθῇ πλείοτερον τοῦ ὑπάρχοντος βάρους ἐπὶ τῶν πλουσιῶν τάξεων, ἀπαιτοῦσι τὴν νομοθέτησιν τοῦ κατ' αὐξοῦντα λόγον τῶν εἰσοδημάτων φόρου.

Ἴδού τὸ σύστημα ἐν ὅλῃ αὐτοῦ τῇ ἀπλότῃ: Συνίσταται εἰς τὴν φορολόγησιν τῶν ἰδιωτικῶν εἰσοδημάτων εἰς ἀναλογίας διαφερούσας καὶ αὐξανούσας καθόσον τὰ εἰσοδήματα αὐτὰ καθίστανται μεγαλειότερα. Οὕτως, ἐνῶ τὰ εἰσοδήματα τῆς τελευταίας κατηγορίας ὀφείλουσι νὰ πληρῶσωσι ποσὸν τὶ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, τὰ εἰσοδήματα τῆς ἀνωτέρας κατηγορίας πληρῶνουσι ποσὸν μεγαλειότερον ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν, τὰ δὲ τῆς ἐπομένης κατηγορίας ποσὸν ἔτι μεγαλειότερον. Ὡστε ὅσαι κατηγορίαι εἰσοδημάτων ὑπάρχουσι, τόσαι ὑπάρχουσι καὶ διαστελλόμεναι ἀναλογίαι. πληρωμῆς, ὑψούμεναι ἀπαύστως καὶ προσκαλοῦσαι τοὺς ἰδιώτας νὰ συνεισφέρωσι διὰ τὰς δημοσίας δαπάνας κατ' ἀναλογίας, τῶν ὁποίων ἡ σχετικὴ αὐξήσις θαδίδξει ταχύτερον τῆς αὐξήσεως τῶν περιουσιῶν.

Βεβαίως, κατὰ πρώτην ἔποψιν, θὰ παρεκινεῖτο τις νὰ ἐπιδοκιμάσῃ τρόπον φορολογίας, ὅστις ζητῶν ὀλίγα ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους τοὺς ἥττον πλουσίους, ἐπιφυλάσσει τὰς αὐστηρότητάς του διὰ τοὺς πλουσιωτέρους, καὶ τοὺς προσκαλεῖ νὰ συνεισφέρωσι τοσοῦτω μᾶλλον εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ Κράτους, ὅσον ὀλιγώτερον εἰσὶν οὗτοι ἐκτεθειμένοι εἰς τὰς προσβολὰς τῆς ἀνάγκης. Ἐξεταζομένου ὁμως τοῦ πράγματος ἀκριβέστερον, δὲν θραδύνει τις νὰ ἐννοήσῃ πόσον τὸ πᾶν, ἐν τοιοῦτω συνδυασμῶ, εἶναι ἀκατόρθωτον καὶ φαντασιώδες.

Ὁ κατ' αὐξοῦντα λόγον τῶν εἰσοδημάτων φόρος ἔχει ριζικόν τι ἐλάττωμα: ἐπιτίθεται κατ' αὐτῶν ἐκείνων τῶν προσόντων, τῶν ὁποίων ἡ διάδοσις ἐνδιαφέρει τὰ μάλιστα τὴν κοινωνίαν καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ ἐπιτύχῃ ὁλοκλήρως τοῦ

σκοποῦ του, τοῦτο θὰ ἐγίνετο καταδικαζομένων εἰς τὴν στασιμότητα τοῦτε πλούτου καὶ τῆς βιομηχανίας. Δύο, τῶν ὄντι, πράγματα εἰσὶν οὐσιώδη εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς χώρας: τὸ μὲν, ὅπως αἱ ἀπόπειραι ἐκάστου, πρὶς βελτίωσιν τῆς θέσεώς του, εὐρίσκωσι τὴν ὀφειλομένην αὐταῖς ἀμοιβήν, τὸ δὲ, ὅπως ἡ ἐπιθυμία τῆς οικονομίας ὑπάρχῃ καὶ ἐπεκτείνηται. Ὅθεν ὁ κατ' αὐξοῦντα λόγον τοῦ εἰσοδήματος φόρος, δι' αὐτὸ τοῦτο διότι πειράται νὰ ἐλαττώσῃ τὰ πλεονεκτήματα τὰ συνδεόμενα μετὰ τῆς αὐξήσεως τῶν περιουσιῶν, ἐλαττόνει ἀναγκαίως τὰ ἐλατήρια τῶν ὁποίων ἡ δύναμις ὄρα εὐνοικώτερον ἐπὶ τῆς πορείας τῶν κοινωνιῶν. Ὅριζων εἰς τὸν ἰδιωτικὸν πλοῦτον βαθμούς, ἐπέκεινα τῶν ὁποίων ἡ αὐξήσις του παύει ἀπὸ τοῦ νὰ ἦαι ἀρκούντως ἐπωφελῆς, ὁ κατ' αὐξοῦντα λόγον τοῦ εἰσοδήματος φόρος ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὴν ἐργασίαν μέρος τῶν ἀμοιβῶν, τῶν ὁποίων ἔχει ἀνάγκην, διὰ νὰ διατηρήσῃ ὅλην τὴν ἐνέργειάν της: ἐλαττόνει τὴν ἐπιθυμίαν τῆς ἐπισωρεύσεως καὶ παρακωλύει τὸν σχηματισμὸν κεφαλαίων, τὰ ὁποῖα καταδικάζει, καθόσον αὐξάνουσι, νὰ καθίστανται ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἥττον παραγωγικά, καθάπτεται δὲ αὐτῶν τῶν πηγῶν πάσης κοινωνικῆς εὐημερίας καὶ περιστέλλει αὐτὰς εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἀφθονίαν των.

Τὰ ἄτοπα τὰ ἀδιαχώριστα ἀπὸ τὴν νομοθέτησιν παντὸς κατ' αὐξοῦντα λόγον τοῦ εἰσοδήματος φόρου δὲν θὰ ἐπεριρίζωνται μέχρι τοῦ σημείου αὐτοῦ. Οἱ ἄνθρωποι θέλουσι νὰ ὠρελῶνται ὅσον δυνατὸν περισσότερον ἀπὸ τοὺς πόρους των καὶ τὰς περιουσίας των: αἰσθάνονται ὅτι αὐτὸ τοῦτο εἶναι καὶ δικαίωμα των καὶ συμφέρον των: ἐκ τούτου δὲ πηγάζει ἡ διηνεκῆς, ἐνασχόλησις των τοῦ ἐπιζητεῖν τὰ μέσα πρὸς χρησιμοποίησιν τοῦ εἰς τὴν διάθεσιν των πλούτου. Τούτου ἕνεκα τὰ πλοῦτη συρρέουσιν εἰς τὰ μέρη ἐνθα ἡ τοποθέτησις των ἀπαντᾷ συγχρόνως πλειοτέραν ἀσφάλειαν καὶ πλείονα κέρδη. Μικραὶ διαφοραὶ συμφέρον-

τος ἀρκοῦσιν ἵνα προσδιορίσωσι τὴν χρῆσιν των, καί, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ συναλλαγαι αἱ συνομολογούμεναι ἐπὶ δόλων τῶν ἀγορῶν τῆς Εὐρώπης, δὲν διστάζουσιν οὔτε κἄν νὰ πορευθῶσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ὅπως δρέψωσι τὰ πλεονεκτῆματα, τὰ ὅποια δὲν εὐρίσκουσι πλέον ἐπὶ τοῦ πατρίου ἐδάφους. Γούτου ἕνεκα ἐν πάσῃ χώρᾳ ἐνθα ὁ φόρος λαμβάνων ἀπὸ μερίδα τινὰ τῶν κεφαλαίων, τῶν συγκεντρωμένων ἐν ταῖς αὐταῖς χερσὶ, πλείονα παρὰ ἀπὸ ἄλλα πράγματα, καταβιβάζει τὸ προῖον αὐτῶν κάτω τοῦ φυσικοῦ μέτρου, ὀλιγίστους ἀνθρώπους θὰ ἔβλεπέ τις ἀποδεχομένους μεθ' ὑπομονῆς τὴν ἐπιβληθεῖσον αὐτοῖς ζημίαν. Διὰ τῆς ἀποκρύψεως τῶν μερῶν τοῦ πλούτου ἐπὶ τῶν ὁποίων ἡ δημοσία φορολογία θὰ ἐβάρυνε πλείότερον, ἢ διὰ τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν, ὅπως ζητήσωσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν καλλιτέραν τύχην, θὰ ἀπηλλάσσετό τις ἀπὸ ἀπαιτήσεις ἐναντίας εἰς τὰ συμφέροντα του, καί τὰ κεφάλαια δὲν δὰ ἐβράδυνον νὰ κρυβῶσιν ἢ νὰ μεταναστεύσωσιν ἐν μέρει, πρὸς βλάβην τῆς ἐθνικῆς ἐνεργητικότητος. Οὐδὲν θὰ ἠδύνατο νὰ τὰ ἀναγκάσῃ νὰ φανερωθῶσιν ἢ νὰ τὰ ἐμποδίσῃ νὰ φύγωσιν ἀφιλόξενον γῆν. Τὸ κεφάλαιον, τὸ χρῆμα, εἶναι φύσει ἀπειθὲς εἰς τὰς διαταγὰς τὰς ἀντιτασσομένας εἰς τὴν φυσικὴν τάσιν του τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ ὅλης τῆς δυνατῆς ἀμοιβῆς. Προσέρχεται πάντοτε ἐκεῖ ἐνθα ἀπαντᾷ τὰ μείζονα κέρδη οὐδεὶς νόμος, ὅσον αὐστηρὸς καὶ ἂν ᾖ, δύναται νὰ τὸ κρατήσῃ ἐν αἰχμαλωσίᾳ. Λαμβάνει ὅλα τὰ σχήματα τὰ ὅποια ἀπαιτεῖ ἢ ἐλευθέρᾳ κυκλοφορία του, καί, ὅταν δὲν δύναται νὰ διαβῇ τὰ σύνορα ὑπ' αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου του, τὰ διαβαίνει, ἐπὶ τέλους, πάντοτε ὑπὸ πλαστόν.

Οὐδαμοῦ ἐγένετο εἰσέτι ἡ δοκιμὴ εὐρέως καὶ ἀληθοῦς κατ' αὔξοντα λόγον τῶν εἰσοδημάτων φόρου. Ἄλλ' εἰν χώρα τις ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην δοκιμὴν δυνάμεθα θαρραλέως νὰ προσείπωμεν τὰ ἀποτελέσματά της. Αἱ κεκτημέναι περιουσίαι θέλουσι μετασχηματισθῆ ἵνα ἀποφύγωσι τὴν ὑπερβολὴν τῶν φόρων. Αἱ νέαι περιουσίαι δὲν θέλουν

πραγματοποιηθεῖ κατὰ τὸ φαινόμενον εἰμὴ μέχρι δεδομένης αὐξήσεως· τὰ κεφάλαια θέλουσι διασκορπισθῆ καὶ θέλουσιν ὑπάγει, ἐν μέρει, νὰ καρποφορήσωσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν· ταχέως δὲ τὰ παρεμβληθέντα προσκόμματα εἰς τὴν ἐν τῷ φανερωῦ χρῆσιν των, καθὼς καὶ ἡ μετανάστευσις των, θέλουν περιστείλει τὴν ἀναγκαίαν ἀνάπτυξιν τῆς ἐργασίας καὶ τιμωρήσει τὴνπραχθεῖσαν ἀφροσύνην.

Προκειμένης ἐπιβολῆς φόρου, ὑπάρχει ἀρχὴ θεμελιώδης ἀπὸ τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀπομακρυνθῆ ἀτιμωρητι. Ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶναι ἡ τῆς ἀναλογίας. Δέον ὁ φόρος νὰ ἐπιβαρύνῃ μόνον τὰ πράγματα καὶ οὐχὶ τὰ πρόσωπα. Πᾶς δὲ συνδιασμός, προτιθέμενος νὰ προσκαλέσῃ τὰ άτομα νὰ συνεισφέρωσιν εἰς τὰς δημοσίας δαπάνας ἐν μέτρῳ ἄλλῳ παρὰ ἐκεῖνῳ τοῦ μέρους τοῦ ὁποίου ἀπολαύουσιν ἐν τῷ γενικῷ εἰσοδήματι, δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ εἰμὴ ἀποτελέσματα ἄδικα καὶ ὀλέθρια.

(Κατὰ *H. Passy.*)

N. I. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ ΚΑΙ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑ

ΕΝ ΤΑΙΣ ΑΝΩΝΥΜΟΙΣ ΕΤΑΙΡΙΑΙΣ.

Εἶναι λίαν παρήγορος καὶ πλείστων χρηστῶν ἐλπίδων πάροχος ἢ ἀπὸ τινος παρ' ἡμῖν ἐμφαινομένη καὶ ἐπικρατοῦσα τῶν πνευμάτων τάσις τοῦ συζητεῖν τὰ ἐκάστοτε ἀναφυόμενα οἰκονομικὰ ζητήματα μετὰ ἐμβριθοῦς ἐπιστάσις. Οὕτω, ὅποτε, πρὸ ὀλίγου, ἐγένετο λόγος ἐν τῇ βουλῇ τῶν ἀντιπροσώπων περὶ ἐπιβολῆς προσθέτων καὶ νέων φόρων, διάσημοι ἄνδρες, διαπρέποντες ἐπὶ ἐπιστημονικῇ δεινότητι καὶ ἐπὶ πολυπειρίᾳ, ἀπεδύθησαν εἰς τὴν ἐμβριθῆ συζήτησιν τοῦ τοσοῦτον σπουδαίου καὶ τοσοῦτον ἐνδιαφέ-

ροντος τὴν ἡμετέραν κοινωνίαν αὐτοῦ ζητήματος. Ἦδη δὲ ἕτερός τις, περὶ τὰ Οἰκονομικὰ ἀσχολούμενος, ὁ κύριος Η. Ν. Στρούμπος, νομίζων ὅτι διὰ τὴν τιμίαν καὶ ἀνεπίληπτον διαχείρισιν τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, πρὸς τὸ συμφέρον ἀπάντων τῶν μετόχων, καθίσταται ἀναγκαῖον ἵνα αἰὺποθέσεις τῶν διέπωνται ὑπὸ συμβουλίου συγκειμένου ἐκ μελῶν ἐκλεγομένων μεταξὺ τῶν πλειοψηφούντων καὶ μειοψηφούντων μετόχων, γνωμοδοτεῖ ὑπὲρ τῆς χρησιμότητος τοιαύτης ἐκλογῆς (ὄρα φυλλ. τῆς οἰκον. Ἐπιθεωρήσεως τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου 1877). Ὅλα ταῦτα δεικνύσιν ὅτι τὸ ἡμέτερον ἔθνος ἤρχισεν ἤδη, ὄχι μόνον νὰ αἰσθανηται τὴν ἐπιρροὴν ἣν δύναται νὰ ἐξασκῆ ἐπὶ τε τῆς προόδου του καὶ τῆς εὐημερίας του πᾶν οἰκονομικὸν μέτρον, ἀλλὰ καὶ νὰ μελετᾷ ἐμβριθῶς, ἐκ τῶν ἐνόντων, τὰ οἰκονομικὰ ζητήματα. Αὐτὸ τοῦτο ἐμφαίνει ὅτι εἰσερχόμεθα ἐν τῇ ὁδῷ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, καὶ ὅτι κατ' οὐδὲν θέλομεν ἐλαττοῦσθαι αὐτῶν ἂν στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὰ βιομηχανικὰ ἔργα, ἐξ ὧν ἀναντιρρήτως δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν οὐ μόνον τὴν διόρθωσιν τῶν μὴ καλῶς ἐχόντων, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐθνικὴν ἡμῶν πρόοδον ὑπὸ τε τὴν ὕλικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν ἐποψίν, διότι ὁπότε ἡ βιομηχανία, ὑπὸ τὴν γενεκὴν τῆς λέξεως σημασίαν, ἀκμάζει, παρά τινι λαῷ, οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἀμφιβολία ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς κατέχει θέσιν περιφανῆ ἐν τῇ χορίᾳ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν. Καθῆκον λοιπὸν ἔχομεν, οἱ ποθοῦντες τὴν ἐθνικὴν πρόοδον, ν' ἀποδύμεθα μετὰ κοσμίας συμπεριφορᾶς εἰς τὴν συζήτησιν παντὸς οἰκονομικοῦ ζητήματος, ὅπως, διὰ τοιαύτης ἡρέμου καὶ ἐπιστημονικῆς συζητήσεως, δυνηθῶμεν νὰ ἐπιτύχωμεν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ.

Ὅτι τὰ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν ἔχουσιν ἀνάγκην πλείονος μελέτης, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συντονωτέρας ἐπιτηρήσεως, παρεχομένων, οὕτω, πλειόνων ἐγγυήσεων τοῖς μετόχοις περὶ τῆς τιμίας διαχειρίσεως τῶν διοικούντων αὐτὰς

προσώπων, οὐδεὶς πλέον δικαιούται νὰ τὸ ἀρνηθῆ, ὄχι μόνον ἀποβλέπων εἰς τὰ παρ' ἡμῖν συμβαίνοντα, ἀλλὰ ὑπ' ὄψιν ἔχων καὶ τὰς πρὸ ὀλίγου συμβάσας καταστραφᾶς πλείστον ὅσον τραπεζῶν καὶ ἐν Βερολίῳ καὶ ἐν Βελγίῳ, οὐχὶ συνεπεῖα ἀπροόπτως ἐπελθουσῶν διαταράξεων, ἀλλ' ἕνεκα τῆς φαύλης καὶ ἐπιληψίμου διαχειρίσεως αὐτῶν. Εἶναι λοιπὸν ἔργον καὶ καθῆκον τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας νὰ ἐνασχοληθῆ εἰς τὴν σύνταξιν καὶ ψήρῃσιν νόμου ρυθμίζοντος τὰ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν διὰ τρόπον ἐξασφαλίζοντος τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντα συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ τοῦ γενικοῦ συμφέροντος, διότι, ἂν ὀφείλεται εὐρεῖα ἐλευθερία εἰς τὰς ἰδιωτικὰς συναλλαγὰς, ἀποκλειομένης πάσης περιστολῆς αὐτῶν ὑπὸ κυβερνητικῶν διατάξεων καὶ ἐπεμβάσεων, δεόν ἢ ἐλευθερία αὕτη νὰ μὴ ἐκτρέπηται τῶν ὀρίων ἐκείνων τὰ ὅποια ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία ἠθέλε θέσει ὡς φραγμὸν πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἰδιωτικῶν συμφερόντων. Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι ὁ ἤδη ἰσχύων παρ' ἡμῖν περὶ ἀνωνύμων ἐταιριῶν νόμος πολὺ ἀπέχει τοῦ ἐξασφαλίζειν, ὡς ἔδει, τὰ τῶν ἰδιωτῶν συμφέροντα, διότι καὶ αὐτὸ τὸ δικαίωμα τὸ παρεχόμενον εἰς τὰς κυβερνήσεις τοῦ νὰ χορηγῶσιν ἢ μὴ τὴν ἄδειαν εἰς τὴν σύστασιν αὐτῶν ἢ καὶ ν' ἀνακαλῶσι τὴν ἄδειαν αὐτῆν, ἀποβαίνει κενὴ σχεδὸν διάταξις, τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων ἢ ἀφιεμένων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς χεῖρας ἀνθρώπων στερουμένων εἰδικῶν γνώσεων, ἢ ὑποβαλλομένων εἰς ὄλως τυπικὴν ἐξέλεγχιν, ἀλλὰ περὶ τούτων ἄλλοτε. Ἐπὶ τοῦ παρόντος περιοριζόμεθα νὰ ἐξετάσωμεν ἂν ἢ ὑπὸ τοῦ κυρίου Η. Ν. Στρούμπου ἐκφρασθεῖσα εὐχή, ὅπως καὶ αἱ μειοψηφίαι λαμβάνωσι μέρος εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν, δύναται, εἰσακουσμένη νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐγγυήσις τῶν ἐταιρικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ, πρὸ τούτου, δεόν νὰ ἐρευνήσωμεν ἂν εἰς τὰς ἀνωνύμους ἐταιρίας, ἐν αἷς κυρίως ὑπάρχει συγκέντρωσις κεφαλαίων

καὶ οὐχι προσώπων, δύνανται νὰ ὑπάρχωσι πλειοψηφαί καὶ μειοψηφαί.

Παρά τοῖς κοινοβουλίοις τῶν συνταγματικῶν Κρατῶν αἱ πλειοψηφαί καὶ μειοψηφαί ἀποτελοῦσι μέρος οὐσιῶδες τοῦ πολιτεύματος, οὔτε εἶναι δυνατὴ ἡ ὑπαρξίς συνταγματικῆς κυβερνήσεως ἄνευ συμπολιτευομένων καὶ ἀντιπολιτευομένων. Ἄλλ' ἐνταῦθα τὴν μειοψηφίαν καὶ τὴν πλειοψηφίαν ἀποτελοῦσιν τὰ πρόσωπα, καὶ πλειοψηφία μὲν λέγεται ἡ μερίς ἢ περιλαμβάνουσα πλείονα πρόσωπα, μειοψηφία δὲ ἡ περιλαμβάνουσα ὀλιγώτερα.

Εἰς τὰς ἀνωνύμους ὁμως ἐταιρίας δὲν θεωρεῖται οὐδ' ἐννοεῖται ὡς πλειοψηφία ἡ μερίς ἢ περιλαμβάνουσα πλείονα πρόσωπα, ἀλλ' ἡ ἀντιπροσωπεύουσα τὴν σχετικῶς μεγαλειτέραν μερίδα τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, οὐδ' ὡς μειοψηφία ἡ μερίς ἢ περιλαμβάνουσα ὀλιγώτερα πρόσωπα, ἀλλ' ἡ ἀντιπροσωπεύουσα τὴν σχετικῶς μικροτέραν μερίδα τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

Ὅθεν ἐπεταί—καὶ εἶναι νομίζομεν ἀναμφισβήτητον—ὅτι ὁ λέγων πλειοψηφίαν ἐννοεῖ τὴν μερίδα ἐκείνην τῶν μετόχων, πολλῶν ἢ ὀλίγων, τὴν κεκτημένην ἢ ἀντιπροσωπεύουσαν πλείονας μετοχάς, μειοψηφίαν δὲ τὴν μερίδα ἐκείνην τῶν μετόχων, πολλῶν ἢ ὀλίγων, τὴν κεκτημένην ἢ ἀντιπροσωπεύουσαν ὀλιγώτερας μετοχάς.

Ὅπως καταστήσωμεν εὐληπτότερον τὸ θέμα εἰς ὃ ἐνασχολούμεθα, ὑποθέσωμεν ἀνώνυμόν τινα ἐταιρίαν, τὸ κεφάλαιον τῆς ὁποίας διαιρεῖται εἰς δέκα χιλιάδας μετοχάς. Ἐὰν ὀκτὼ μέτοχοι κέκτηνται ἕκαστος ἀνὰ χιλίας μετοχάς, πενήκοντα δὲ ἕτεροι ἀνὰ τεσσαράκοντα μετοχάς ἕκαστος, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐννοοῦμεν βεβαίως ὡς πλειοψηφίαν τοὺς ὀκτὼ μετόχους τοὺς ἀντιπροσωπεύοντας τὴν μεγαλειτέραν μερίδα τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, ὡς μειοψηφίαν δὲ, τοὺς πενήκοντα τοὺς ἀντιπροσωπεύοντας τὴν μικροτέραν μερίδα τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

Ἀνατρέψωμεν ἤδη τοὺς ὅρους, καὶ ὑποθέσωμεν ὅτι

δύο μέτοχοι ἀντιπροσωπεύουσιν ἀνὰ χιλίας μετοχάς ἕκαστος, πενήκοντα δὲ μέτοχοι, ἀνὰ ἑκατὸν ἐξήκοντα μετοχάς ἕκαστος. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐὰν ἐρωτήσωμεν ποῦ εἶναι ἡ πλειοψηφία, παρά τοῖς μετόχοις οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσιν ἀνὰ χιλίας μετοχάς ἕκαστος, ἢ παρά τοῖς μετόχοις οἵτινες ἀντιπροσωπεύουσιν ἀνὰ ἑκατὸν ἐξήκοντα μετοχάς ἕκαστος, βεβαίως ἀποκριθήσεται ἡμῖν ὅτι ἡ πλειοψηφία ὑπάρχει παρά τῇ μερίδι ἐκείνη τῶν μετόχων τῇ ἀντιπροσωπεύουσῃ τὸ μεγαλειότερον μέρος τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου καὶ ἐπομένως διαθετούσῃ πλείονας ψήφους, ὁθεν ἐπεταί ὅτι ἡ πλειοψηφία δὲν ἀποτελεῖται ἐκ τῆς συγκεντρώσεως με γάλου ἀριθμοῦ μετόχων ἐς δύο, τρία ἢ καὶ πλείονα πρόσωπα, ἀλλ' ἐκ τῆς συγκεντρώσεως τοῦ πλείστου τῶν μετόχων εἰς τὰ αὐτὰ ἢ καὶ κατὰ πολὺ μεγαλειτέρου ἀριθμοῦ πρόσωπα. Τοῦτο ὁμως τότε μόνον δυνάμεθα νὰ τὸ εἴπωμεν ὅποτε ἕκαστος μέτοχος δύναται ν' ἀντιπροσωπεύῃ τόσας ψήφους ὅσας κέκτηται μετοχάς, ἢ δεκάδας ἢ εἰκάδας μετόχων, διότι, ἂν, δυνάμει τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἀνωνύμου ἐταιρίας, ὁ ἀριθμὸς τῶν ψήφων ἂς δύναται νὰ διαθέτῃ ἕκαστος μέτοχος, ἦναι περιωρισμένος εἰς δέκα μόνον, ὅσοι δὴποτε καὶ ἂν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν μετόχων ἂς κέκτηται ἢ ἀντιπροσωπεύει, ἐνῶ, δυνάμει τοῦ αὐτοῦ καταστατικοῦ, ὁ ἔχων τεσσαράκοντα μετοχάς δύναται νὰ διαθέτῃ δύο ψήφους, τότε τὴν πλειοψηφίαν ὀφείλομεν νὰ τὴν ζητήσωμεν ὄχι εἰς τὰ ὀλίγα πρόσωπα τὰ συγκεντρώνοντα εἰς ἑαυτὰ τὸ πλεῖστον τῶν μετόχων, δηλαδὴ, ἐπὶ τοῦ παραδείγματος τὸ ὁποῖον ἀνεφέραμεν, εἰς τὰ ὀκτὼ πρόσωπα τὰ συγκεντρώνοντα εἰς ἑαυτὰ ὀκτὼ χιλιάδας μετοχάς καὶ διαθέτοντα μόνον ὀγδοήκοντα ψήφους, ἀλλ' εἰς τὰ πενήκοντα πρόσωπα τὰ συγκεντρώνοντα ἕκαστον εἰς ἑαυτὸ τεσσαράκοντα μετοχάς καὶ διαθέτοντα ἐπομένως ἑκατὸν ψήφους. Ἐὰν δὲ εἰς τοὺς πενήκοντα μετόχους τοὺς ἀντιπροσωπεύοντας τὰς δύο χιλιάδας μετοχάς ἀναγνωρίσωμεν, ὡς ὀφείλομεν, τὴν

πλειοψηφίαν, πρέπει, ὡσαύτως, ν' ἀναγνωρίσωμεν ὡς ἀναγκαίαν συνέπειαν, καὶ τὸ δικαίωμα εἰς τὴν πλειοψηφίαν ταύτην, τὴν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν $\frac{2}{10}$ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου, τοῦ διαχειρίζεσθαι καὶ διευθύνειν τὴν περιουσίαν τῶν ὀκτώ μετόχων τῶν συγκεντρωνόντων εἰς ἑαυτοὺς τὰ $\frac{8}{10}$ τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου. Ἐκ τούτου δὲ ἔπεται ὅτι ἡ πλειοψηφία ἐνυπάρχει ποτὲ μὲν εἰς τὰ πρόσωπα, ποτὲ δὲ εἰς τὰ κεφάλαια, τοῦθ' ὅπερ ἀποδεικνύει ὅτι, ἐνθα ὑπάρχει κυρίως συγκέντρωσις κεφαλαίων, αἱ διαιρέσεις εἰς πλειοψηφίας καὶ μειοψηφίας εἰσὶν ἀνεφίχτοι ἢ, διὰ τὰ εἴπωμεν καλλίτερον, ἄνευ πρακτικοῦ ἀποτελέσματος.

Ἄλλως τε, λογικῶς ἐξεταζομένων τῶν πραγμάτων, καὶ ὀδηγούμενοι ὑπὸ τῶν μαθημάτων τῆς πείρας, εἶναι ἀδύνατον νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι εἰς τὰς ἀνωλύτους ἐταιρίας, τῶν ὁποίων τὸ σύνολον τῶν μετοχῶν, ἢ τοῦλάχιστον τὸ μέγιστον μέρος, εἰσὶν ἀνώνυμοι, δύναται νὰ ὑπάρχη ἀληθῆς πλειοψηφία, ἢ μειοψηφία, διὰ τὸν ἀπλοῦν λόγον ὅτι εἰς τὰς τοιοῦτου εἶδους ἐταιρίας δὲν ὑπάρχουσι, κατὰ τὴν ἀκριβῆ τῆς λέξεως σημασίαν, μέτοχοι, ἀλλὰ μετοχαί, τοῦτο δὲ εἶναι τόσον ἀληθές ὥστε οἱ μὲν πλειοψηφοῦντες σήμερον ἢ μειοψηφοῦσιν αὔριον ἢ παύουσιν ἀπὸ τοῦ νὰ ᾖ μετοχοί, οἱ δὲ σήμερον μειοψηφοῦντες δύναται, μετ' ὀλίγον, νὰ πλειοψηφῶσι καὶ οὕτω νὰ παύσῃ τοῦ ἀποτελεῖν μέρος τῆς μειοψηφίας, ὥστε ὁ ἀγοθὸς σκοπὸς δι' ὃν ὁ κύριος H. N. Στρούμπος ἐνόμισεν ὅτι, πρὸς τὸ συμφέρον ὄλων, πρέπει νὰ λαμβάνωσι μέρος καὶ αἱ μειοψηφαί εἰς τὴν διοίκησιν τῶν πραγμάτων τῶν ἀνωλύτων ἐταιριῶν, δὲν ἐπιτυγχάνεται, ὅχι μόνον δι' ὃν λόγον ἀνεφέραμεν, ὅτι δηλαδὴ εἰς τὰς ἀνωλύτους ἐταιρίας δὲν ὑπάρχουσι κυρίως μέτοχοι, ἀλλὰ μετοχαί, ὅχι μόνον διότι ὁ πρὸ μιᾶς ὥρας μειοψηφῶν μέτοχος δύναται μετ' ὀλίγον νὰ ᾖ πλειοψηφῶν, ὁ δὲ πρὸ μιᾶς ὥρας πλειοψηφῶν νὰ ᾖ ὀλίγον ἔπειτα μειοψηφῶν, ἀλλὰ καὶ διότι αὐτὸ τὸ συμφέρον τῶν ἀνωλύτων ἐταιριῶν

ἀπαιτεῖ ἵνα ὁ κεκτημένος πλείονας μετοχὰς ἔχη πλείονα δικαιώματα ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς διαχειρίσεως τῶν πραγμάτων τῆς ἐταιρίας, διὰ τὸν ἀπλοῦν λόγον ὅτι ὅσον πλείονα κεφάλαια καταθέτει τις εἰς μίαν ἐταιρίαν, τόσον περισσότερο ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν πρόοδον αὐτῆς, καὶ τόσον πλείονας φροντίδας καταβάλλει εἰς τὴν ὅσον ἐνεστὶ καλλιτέραν διαχείρησιν τῶν ὑποθέσεών της, ἐνῶ τὸ αὐτὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἡ αὐτὴ ἐπιμέλεια δὲν δύναται, κατὰ γενικὸν κανόνα, νὰ ὑποτεθῶσιν εἰς τοὺς μετόχους ἐκείνους τοὺς συγκεντρώνοντας εἰς ἑαυτοὺς ἐλάχιστον μέρος τοῦ ἐταιρικοῦ κεφαλαίου.

Ἄλλ' ὑποθέσωμεν, πρὸς στιγμὴν, ὅτι ἕκαστος μέτοχος δύναται, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τοῦ καταστατικοῦ τῆς ἐταιρίας, νὰ διαδέτῃ τόσας ψήφους ὅσας κέκτηται μετοχὰς, ἢ δεκάδας, ἢ εἰκάδας μετοχῶν, ὅπερ, κατ' ἐμὴν γνώμην, καὶ λογικώτερον καὶ δικαιότερον (προσθέτω μάλιστα καὶ τιμιώτερον, καλῶς γνωρίζων ὅτι πολλάκις οἱ κάτοχοι μεγάλου ἀριθμοῦ μετοχῶν, μὴ δυνάμενοι νὰ ἔχωσιν εἰμὴ ὀρισμένον ἀριθμὸν ψήφων, διανέμουσι τὰς μετοχὰς των, εἰς πολλάκις φαῦλα πρόσωπα, οὐ μόνον πρὸς βλάβην ὑλικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ καὶ πρὸς περιφρόνησιν αὐτῶν τῶν κοινοτέρων τῆς ἠθικῆς παραγγελμάτων.) Ἄς ὑπάγωμεν δὲ μακρύτερα καὶ ἄς ὑποθέσωμεν τὸ ἀδύνατον, ὅτι δηλαδὴ αἱ μετοχαὶ ὅλαι εἰσὶν ὀνομαστικάι. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δύναται τις τοῦλάχιστον νὰ ἐννοήσῃ πλειοψηφίας καὶ μειοψηφίας διαρκεῖς, ἐπομένως οὐδὲν κώλυμα ὑπάρχει, ἀφοῦ ἔχομεν συγχρόνως καὶ διαρκῶς συγκεντρωσιν κεφαλαίων καὶ προσώπων, ἵνα παραδεχθῶμεν ὅπως καὶ ἡ μειοψηφία ἀποτελῇ μέρος τῆς διοικήσεως. Ἄλλὰ ποία ἔσεται ἡ ἐν τῷ διοικητικῷ συμβουλίῳ θέσις τῆς μειοψηφίας αὐτῆς; Ἐὰν μὲν αὕτη συμφωνῇ καθ' ὅλα μετὰ τῆς πλειοψηφίας τότε συγχωνεύεται εἰς ταύτην καὶ ἀποτελεῖ μέρος αὐτῆς, ὥστε, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἄνευ

ἀποτελέσματος πρακτικοῦ θέλει ἀποβῆ εἴτε ἡ μειοψηφία ἀποτελεῖ, εἴτε μὴ, μέρος τῆς διοικήσεως.

Ἐὰν δὲ ἡ μειοψηφία λαμβάνῃ θέσιν ἐπιτηρητικὴν, ἀπλῶς μόνον ἵνα μὴ οἱ δῆθεν πλειοψηφοῦντες ἐν τῷ συμβουλίῳ παραβαίνωσι τοὺς ὅρους τοῦ καταστατικοῦ, ἔργον τοιοῦτον θὰ παρήγαγεν ὅλως ἀντίθετα ἀποτελέσματα ἀπὸ τὰ ἐπιδιωκόμενα, δηλαδὴ τὴν ὅσον ἔνεστι καλλιτέραν διαχείρισιν τῶν ἐταιρικῶν πραγμάτων, διότι δυσκόλως ἐπιχειρήσῃ τις βιομηχανικὴ δύναται νὰ εὐδοκίμησῃ ὅποτε ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν συμφερόντων αὐτῆς οἱ διαχειρισταὶ ὑποβλέπουσιν οἱ μὲν τοὺς δὲ. Ταῦτα δὲ ἀναφέρομεν ἐν παρόδῳ, διότι ἀρκεῖ, ἐπὶ τοῦ κροκειμένου, νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ διατάξεις τοῦ νόμου εἰσὶν ἱκανὸν ἐχέγγυον τοῖς μετόχοις ὅπως οἱ διαχειριζόμενοι τὰ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν μὴ ἐνεργῶσιν αὐδεμίαν πρᾶξιν κατὰ παράβασιν τῶν ὄρων τοῦ καταστατικοῦ.

Ἐὰν ὅμως ἡ λεγομένη αὕτη μειοψηφία ἐγκαθιδρύεται ὡς ἀντιπολίτευσις, δηλαδὴ ὡς πολεμία πάσης ἐνεργείας τῆς πλειοψηφίας, τότε οὐδὲν ὀλεθριώτερον διὰ τὰ συμφέροντα καὶ τὴν πρόοδον τῆς ἐταιρίας, διότι ἡ μὲν πλειοψηφία, ἐνεργοῦσα ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν καθηκόντων τῆς, θέλει ἀποφασίζει καὶ ἐκτελεῖ πᾶν ὅ,τι νομίζει λυσιτελὲς τῇ ἐταιρίᾳ, ἡ δὲ μειοψηφία θέλει κηρύττει γεγονεῖα τῇ φωνῇ ὅτι τὰ συμφέροντα τῆς ἐταιρίας διακυβεύονται, καὶ ὅτι ὀλίγου δεῖν καταστρέφεται ἄρδην καὶ αὐτὴ ἡ ἐταιρία, οἱ δὲ μέτοχοι, καὶ μεταξὺ τούτων οἱ ἀπλούστεροι, μὴ δυνάμενοι νὰ μαντεύσωσι ποῦ κεῖται ἡ ἀλήθεια, θέλουν τρέχει εἰς τὸ χρηματιστήριον ὅπως ἕκαστος πωλήσῃ τὸ ταχύτερον τὰς μετοχὰς του καὶ ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τὸν ταραττοντα τὸν ὕπνον του ἐφιάλτην τῶν πλειοψηφιῶν καὶ μειοψηφιῶν.

Ἐκεῖ δέον νὰ ὑπάρχωσι καὶ πλειοψηφαὶ καὶ μειοψηφαὶ ἐνθα αὐταὶ περιστρέφονται εἰς τὰ πρόσωπα, ὑπάρχουσι δὲ ἀντίθετα συμφέροντα, ἀλλ' ὅπου αἱ πλειοψηφαὶ καὶ αἱ

μειοψηφαὶ περιστρέφονται εἰς τὰ κεφάλαια, ἐπιδιώκεται δὲ ἐν καὶ μόνον πρᾶγμα, εἰς καὶ μόνος σκοπός, αὐτὸ τὸ συμφέρον τῆς ἐταιρίας, αἱ τεχνηταὶ διαιρέσεις εἰς πλειοψηφίας καὶ μειοψηφίας ἀντὶ νὰ ὑπηρετήσωσι τὰ συμφέροντα τῶν μετόχων θέλουν τάχιον ἢ βράδιον τὰ καταστρέφει.

Ἐπαναλαμβάνομεν ὁμῶς καὶ αὖθις ὅτι τὸ τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν ζήτημα ὀφείλει νὰ ἐπασχολήσῃ σπουδαίως τὴν προσοχὴν τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας, διότι δὲν εἶναι μόνον ζήτημα ἰδιωτικὸν ἀλλὰ καὶ ζήτημα κοινωνικόν.

N. I. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

ΕΝ ΖΗΤΗΜΑ ΤΡΟΦΗΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Μόλις ἤρξατο ὁ Ρωσσο-Τουρκικὸς πόλεμος καὶ εὐθὺς τὰ σιτηρὰ ὑπερετιμῆθησαν. Ἐν Λονδίῳ τὰ μὲν ἄλευρα τῆς Ἀμερικῆς ἀπὸ 24 σελινίων τῇ 6|18 Ἀπριλίου 1877 προεβιβάσθησαν εἰς 30 $\frac{1}{10}$ τῇ 3|15 Μαΐου 1877 (αὔξησις 27 $\frac{1}{10}$ τοῖς 0|0), ὁ δὲ σίτος τῆς Ἀμερικῆς μὲν ἀπὸ 52 σελ. εἰς 66, τῆς Ἀγγλίας δὲ ἀπὸ 52 σελ. εἰς 67 (αὔξησις 27 τοῖς 0|0 καὶ 28 $\frac{1}{10}$ τοῖς 0|0). Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι, τοὺς ὁποίους δανεῖζομαι ἀπὸ τὸν *Economist* τῆς 5 Μαΐου 1877, δεικνύουσιν ὅτι ἤρχισεν ὁ κόσμος νὰ τρώγῃ τὸν ἄρτον του κατὰ τὸ τέταρτον καὶ πλέον ἀκριβώτερον ἢ πρῖν.

Βεβαίως τοῦ φαινομένου τοῦτου ὑπάρχουσι διάφοροι κατὰ χώρας βαθμοί. Ὅπωςδὴποτε ὅμως ἡ πυκνοτάτη τῆς Δύσεως πόλις δίδει τὸ σημεῖον τῶν μεγάλων διαστάσεων, τῶν ὁποίων εἶναι δεκτικὸς ὁ περὶ τὴν πρώτην ἐν γένει τῆς τροφῆς ὕλην ἐπικείμενος τῇ Εὐρώπῃ κίνδυνος. Καὶ εἴμεθα μὲν ἐνώπιον προσεχοῦς νέας συγχομιδῆς δη-

μητριακῶν καρπῶν, μὴ λησμονήσωμεν ὅμως ὅτι ἡ παρελθοῦσα διετία, εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς συγκομιδῆς ταύτης, ἀνήκει εἰς τὰς μετριωτέρας μᾶλλον κατὰ μέσον ὄρον ἐσοδείας, ἐξ οὗπερ συνάγεται ὅτι αἱ ἀποταμιεύσεις εἶναι ἀσθενέστεραι, νῦν καὶ ὅτι αἱ περιπέτειαι τοῦ πολέμου καὶ ἡ περαιτέρω ἐπέκτασις αὐτοῦ δύνανται νὰ χειροτερεύσωσι τοὺς ὄρους τῆς βιωτικῆς ὑπάρξεως ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος, ὡς καὶ ἐπὶ τόσων ἄλλων.

Διὰ τὴν Ἑλλάδα ἰδιαιτέρως ἐνθυμεῖται ὁ ἀναγνώστης ἐκ τοῦ προηγουμένου φυλλαδίου τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως (σελ. 141), ὅτι ἡ ἐν αὐτῇ παραγωγή τῶν δημητριακῶν ἐν γένει καρπῶν, κατ' ἀναλογίαν τοῦ πληθυσμοῦ, μόλις ἀναβαίνει εἰς $3 \frac{1}{10}$ ἑκατόλιτρα καθ' ἕνα ἄνθρωπον, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ, κατὰ τοὺς ἐπιεικεστέρους μέσους ὑπολογισμοὺς, ἀπαιτοῦνται 5 ἑκατόλιτρα. Πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἐλλείμματος τούτου ἡ Ἑλλάς ἐπρομηθεύθη ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς 2726889 κοιλὰ κατὰ τὸ ἔτος 1870, — 3756377 κατὰ τὸ 1871, — 3875344 κατὰ τὸ 1872, — 3083006 κατὰ τὸ 1873, — 3044091 κατὰ τὸ 1874. Ἴδου πῶς διανεμονται πρὸς ἑκάστην χώραν αἱ κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος προμηθεῖαι ἡμῶν αὐταὶ εἰς κοιλὰ :

Χῶραι	Σίτος	Αραβόσ.	Κριθῆ	Διάφορα	Ὅλον
Τουρκία	1377385	119352	127645	41557	1665929
Ρωσία	1095415	584	5780	200	1101977
Ρουμουν.	156453	91737	2879	698	254767
Ἀγγλία	298	14	13675		13987
Ἰταλία	4453	990	7		5450
Αὐστρία	2933	350	1643		4926
Γαλλία	53				53
Ὅλον	2636990	213027	151619	42455	3044091

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτει, ὅτι τὸ ὄλον σχεδὸν τῆς εἰς δημητριακοὺς καρποὺς εἰσαγωγῆς τῆς ἡ Ἑλλάς προμηθεύεται ἐκ τῆς Ρωσίας, τῆς Τουρκίας καὶ τῆς Ρου-

μουνίας. Ἐπὶ 3044091 κοιλῶν, γενικῶς τῷ 1874 εἰσαγθέντων ἐν Ἑλλάδι, 3047673 ἀνήκουσιν ὁμοῦ εἰς τὰς τρεῖς ταύτας χώρας. Ἐπομένως καθόσον ἀκριβῶς ὁ πόλεμος ἐνεργεῖται ἐν ταῖς τρισὶ ταύταις χώραις, ἡ μοναδικὴ πρὸς ἡμᾶς ἐμπορικὴ τῶν σιτηρῶν ὁδὸς πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐπὶ τοῦ παρόντος πεφραγμένη εἴτε κατὰ συνέπειαν τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων εἴτε κατὰ συνέπειαν τῶν ἐντεῦθεν ἀπαγορεύσεων, ὑπὸ τὴν Τουρκικὴν ἰδίως ἐποψιν. Πόσον θὰ διαρκέσῃ ἡ περιπλοκὴ αὐτῆ. Ἐγείρεται ὅμως τὸ ζήτημα, — πόθεν θὰ προμηθευθῇ ἡ Ἑλλάς τὸν ἀναγκαῖον πρὸς συντήρησιν τῆς σίτου ;

Εἶναι βέβαιον ὅτι μέγα μέρος τῶν δημητριακῶν καρπῶν τῆς Ρωσίας ἀνήκει εἰς τὰς κεντρικὰς καὶ τὰς βορειοδυτικὰς αὐτῆς ἐπαρχίας. Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐνῶ ἀφ' ἑνὸς ἐν τῇ λοιπῇ Εὐρώπῃ (ἐξαιρουμένης μόνως τῆς μεσημβρινῆς Ρωσίας) ἡ παραγωγή τῶν σιτηρῶν ἦτο κατὰ πολὺ κατωτέρα τῆς μέσης ἐνιαυσίας, ἀφ' ἑτέρου ἐν τῇ Ρωσικῇ Πολωνίᾳ καὶ τῇ κεντρικῇ Ρωσίᾳ ἦτο αὕτη ἀνωτέρα καὶ αὐτῆς τῆς κατὰ μέσον ὄρον καλῆς. Ἐπομένως ἡ διὰ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ ἡ διὰ τοῦ κέντρου τῆς Εὐρώπης σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία ἐξακολουθεῖ, τὸ γε μὴν ἔχον, τὴν ἀπ' ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς μεταφορὰν τῶν σιτηρῶν δύναται νὰ προστεθῇ καὶ αὐσιώδης, κατὰ πό μᾶλλον ἡ ἥττον, χειρσαίας μεταφορᾶς κλάδος ὅσον ἀραρᾶ τὰ σιτηρὰ τῆς μεσημβρινῆς Ρωσίας, τοῦλάχιστον καθ' ὅσον ἐπιτρέπουσιν αἱ κινήσεις τοῦ κατὰ ξηρὰν πολέμου καὶ αἱ δαπάναι τῆς μετακομῆσεως τῶν καρπῶν.

Ἐκ τοῦ ρεύματος τούτου πρώτη βεβαίως ὠφελεῖται ἡ Αὐστρία, καθ' ἣν ἡ ἐγχώριος παραγωγή συνίσταται εἰς $4 \frac{7}{10}$ ἑκατόλιτρα περὶ ἕνα ἄνθρωπον, καὶ παρ' αὐτὴν ἡ Σαξωνία, καθ' ἣν ἡ ἐγχώριος παραγωγή περιλαμβάνει $3 \frac{1}{10}$ πρὸς ἕνα ἄνθρωπον· ἀλλ' ἀμέσως κατόπιν ἔρχεται ἡ Ἰταλία, καθ' ἣν ἡ παραγωγή καταπίπτει εἰς $2 \frac{1}{10}$ πρὸς ἕνα ἄνθρωπον. Ἐπαξ ὁμως σχηματισθῆ κλά-

δος τις τοῦ ρεύματος τῶν σιτηρῶν πρὸς τὸ Ἀδριατικὸν πέλαγος, δὲν ὑπάρχει λόγος ἵνα μὴ περιμένη καὶ ἡ Ἑλλάς τὸ ἀναλογοῦν αὐτῇ μέρος. Τουλάχιστον ἡ εἰς αὐτὴν εἰσαγωγή (1874) τῶν εἰς ἄλευρα κατεργασμένων σίτων εἶναι ἱκανῶς ἐνδεικτικὴ, διότι ἐπὶ 780569 ὄκ. τὸ ἐν τρίτον σχεδὸν ἀνήκει εἰς τὴν Αὐστρίαν (237 547 ὄκ.).

Ἄλλ' ἡ κυριωτέρα διεύθυνσις τῶν προσδοκιῶν τῆς Ἑλλάδος θὰ ἀποταθῆ πρὸς τὸν Ὠκεανόν. Ὑποθέτω ὅτι ὁ ἀρξάμενος πόλεμος διαρκεῖ πλείοτερον τοῦ ὅσον νομίζουσι οἱ ταχεῖς ὑπολογισταὶ του, καὶ ὅτι ἡ ἀρχαία τοῦ Βοσπόρου σιτοφόρος τῆς Ἑλλάδος ὁδὸς σταθερῶς παρακωλύεται ἐντεῦθεν· προσθέτω δὲ καὶ τὴν πιθανὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἐνεστώσης περιόδου τῶν μετρίων ἐσοδειῶν· οἱ σῖτοι τῆς Ἀμερικῆς θὰ διέλθωσιν ἐκ τοῦ στενοῦ τοῦ Γιβραλτάρ, δυνάμενοι κατὰ πολὺ νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τοὺς διὰ τῆς κεντρικῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους πρὸς τὴν ἡμετέραν μεσημβρίαν κατερχομένους, τόσον περὶ τὴν τιμὴν τῆς μετακομίσεως ὅσον καὶ τὴν ἐν γένει δαπάνην τῆς παραγωγῆς.

Ἦδη οἱ σῖτοι τῆς Ἀμερικῆς κατέλαβον ἐν Ἀγγλίᾳ τὴν θέσιν ἣν ἄλλοτε εἶχον οἱ σῖτοι τῆς κατὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον Ἀνατολῆς. Ἐπὶ τῆς ὅλης ἐν ἔτει 1876 Ἀγγλικῆς εἰς δημητριακοὺς καρποὺς εἰσαγωγῆς (44394000 στατήρες), οἱ ἐκ τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Ρουμανίας περιωρίσθησαν σχεδὸν εἰς τὸ τέταρτον (10008000 στ.), ἐνῶ οἱ ἐκ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν καὶ τῆς Ἀγγλικῆς Ἀμερικῆς ἀνέβησαν εἰς τὸ ἡμισυ σχεδὸν (21717000 στ.). Ὅθεν εἶναι νόμος κοινῶς ἀνεγνωρισμένος, ὅτι ὅσον ρεῦμα τι εἴτε ἐν τῇ φύσει εἴτε ἐν τῇ οἰκονομίᾳ ἐξογκοῦται τόσον ἀναπτύσσεται ἡ τάσις του πρὸς ποτισμὸν πλειόνων περιχώρων. Κατ' ἀρχάς, φυσικῶ τῷ λόγῳ, τὸ περὶ οὗ πρόκειται ἐξ Ἀμερικῆς καὶ ἄλλων ἔτι χωρῶν (Ἰνδία, Αὐστραλία κλπ.) σιταγωγικὸν ρεῦμα θὰ θεραπεύσῃ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἀγγλίας· ἀντικρὺ δὲ εἶναι ἡ Ἰσπανία καὶ ἡ

Γαλλία. Ἄλλ' ὡς πρὸς τὴν τελευταίαν ἔχομεν ἤδη τὸ σύμπτωμα, διότι κατὰ τὸ 1874 ἐχορήγησεν ἡμῖν σχεδὸν τὰ τρία πέμπτα τῶν εἰσκομισθέντων ἐν Ἑλλάδι ἐξωτικῶν ἁλεύρων (427543 ὄκ. ἐπὶ 780569 γενικῆς εἰσαγωγῆς). Τὶ ἐμποδίζει ἵνα ἀνοιχθῆ πλείοτερον εἰς τὰ ὑπερωκεάνεια σιτηρὰ ἡ ὁδὸς τῆς Μεσογείου;

Τὸ πᾶν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας ἐμπορίας. Καθόσον αὐτὴ εἶναι ἐξόχος διαμετακομιστικὴ, εἰς τὸν χαρακτῆρα τῆς τοῦτον ἔγκειται ὁ μείζων σκόπελος τοῦ ὑπὸ μελέτην ζητήματος. Ἐξ ἱστορικῶν καὶ γεωγραφικῶν λόγων τὸ Ἑλληνικὸν ναυτικὸν ὑπηρετεῖ μᾶλλον τὴν μετὰξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως συγκοινωνίαν. Ὅθεν, καθόσον διακόπτεται ἐνεκα τοῦ πολέμου τὸ κράτιστον τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ περιέλθῃ εἰς εὐρείαν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, κρίσιν. Ἐνῶ δὲ περιττὸν εἶναι νὰ σημειωθῆ ὅτι πρόκειται περὶ τοῦ ἰσχυροτέρου ὄργάνου τῶν τελικῶν τοῦ ἔθνους προμηθειῶν, μὴ λησμονήσωμεν συγχρόνως ὅτι ἀποκαλύπτεται, κατ' ἐπανάληψιν ἤδη, μία τῶν κυριωτέρων ἀναγκῶν τῆς ἡμετέρας ναυτιλίας, ὅπως ἐπεκτείνῃ τὰ βλέμματά της καὶ τὰ μέσα της εἰς εὐρύτερον καὶ παγκοσμιώτερον ὀρίζοντα.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΕΤΑΞΟΠΑΡΑΓΩΓΗ.

Ἡ ἀπὸ τοῦ χρυσοῦ δένδρου τῶν Σινῶν (συκαμινέα) καλλιέργεια τῆς μετάξης ἀνήκει εἰς τὴν μεγαλειωτέραν ἀρχαιότητα. Πρὸ πέντε περίπου χιλιάδων ἐτῶν ἡ ἀπωτάτη κατὰ τὴν Ἀσιατικὴν ἡπειρὸν Ἀνατολὴ ἐγνώρισε τὴν βιομηχανίαν ταύτην, ἣτις, μεταβιβασθεῖσα διὰ τοῦ Βυζαντινοῦ Ἑλληνισμοῦ εἰς τὴν Δύσιν, ἀπετέλεσεν ἐν ταύτῃ ἕνα

τῶν ὠραιοτέρων κλάδων τῆς οἰκονομικῆς τῶν νεωτέρων χρόνων δραστηριότητος.

Ἡ βιομηχανία αὐτὴ ἔχει τοῦτο τὸ ἰδιαίτερον, ὅτι μεταξὺ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ τοῦ δυτικοῦ κόσμου ὑπάρχει διαρκῆς συναγωνισμός, χωρὶς τοῦτέστιν αἱ πρόοδοι τοῦ δευτέρου νὰ καταπονήσωσιν, ὡς συνέβη ἐπὶ τόσων ἄλλων θεμάτων, τὴν παραγωγικὴν τοῦ ἐτέρου ἐνέργειαν. Κατὰ τοῦτο ὑπάρχουσι πρόσφατοι καταστατικαὶ πληροφορίαι τῆς ἐν Ἀ ὄν Ἐμπορικῆς Ἐνώσεως, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὁ Κ. *Toussaint Loua* δημοσιεῖει τὸν ἐπόμενον πίνακα. Χωρὶς νὰ λησμονήσωμεν, ὅτι ὅσον ἀπομακρύνονται αἱ πληροφορίες αὗται ἐκ τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, τόσον στεροῦνται τῆς ἐπιθυμητῆς ἀκρίβειας, περιοριζόμεναι τὸ πλεῖστον εἰς τὰ τοπικὰ πορίσματα μᾶλλον τῆς ἐξαγωγῆς, δυνάμεθα νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀνατολικὴ μεταξοπαραγωγὴ εἶναι οὐσιωδῶς ἀνωτέρα τῶν κατωτέρω σχετικῶν ἀριθμῶν. Ὅπως δὴποτε ὑποτίθεται ὡς βάσις ἡ ἐν ἔτει 1872 παραγωγὴ, ἀπέναντι τῆς ὁποίας ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν τετραετίαν 1873—76 συντελεσθεῖσα ἠκολούθησε τὴν ἐξῆς ἀνάπτυξιν :

	1872	1873	1874	1875	1876
Εὐρώπη	100	77	95	88	32
Ἀνατολὴ	100	201	284	222	191
Ἀποτάτη Ἀνατολὴ	100	103	115	115	134
Μέσος ὄρος	100	95	112	107	91

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτουσιν δύο κεφαλαιώδιστα παρατηρήσεις· ὅτι ἐν γένει ἡ μεταξοπαραγωγὴ τείνει ἀπὸ τοῦ 1874 εἰς ἐλάττωσιν καὶ ἰδιαιτέρως ἡ Εὐρωπαϊκὴ κατέπεσεν εἰς φοβερὸν τῷ ὄντι βαθμόν. Ὁ λόγος τῆς πτώσεως ταύτης ἀνάγεται εἰς τὴν σκληρὰν δοκιμασίαν, τὴν ὁποίαν ἀπὸ ἱκανῶν ἐτῶν διέρχεται ἐν Εὐρώπῃ ἡ ζωικὴ τοῦ μεταξοσκόληκος οἰκονομία. Δὲν ἐρευνῶ ἀν τὰ αἷτια τοῦ φαινομένου τούτου ἀνήκουσι μᾶλλον εἰς τὸ κλίμα ἢ τὸν ἐκφυλισμὸν τοῦ ζώου. Σκοπὸς μου εἶναι οἱ

ἀριθμοί, συμπληροῦνται δὲ ὑπὸ τοῦ ἐπομένου ἐκ τῆς αὐτῆς πηγῆς πίνακος, ὅστις δεικνύει τὰς ἐν τῇ τελευταίᾳ πενταετίᾳ τροπὰς τῆς μεταξοπαραγωγῆς κατὰ διαφόρους τῆς γῆς χώρας (ἐπὶ ὑπολογισμοῖς εἰς ἑκατοστύας χιλιογράμμων).

Χῶραι	1872	1873	1874	1875	1876	
Γαλλία(Αλγερία)	6,368	5,490	7,340	7,324	4,564	
Ἰταλία	34,250	23,360	28,600	26,060	9,930	
Ἰσπανία	4,744	4,300	4,346	4,454	855	
Πορτογαλλία	»	»	»	36	30	
Ἑλλάς	64	480	430	460	460	
Εὐρωπ. Τουρκία	} Βῶλος Θεσσαλονίκη	333	340	370	228	457
		200	630	540	360	
Ἀσιατ.	Προύσα	774	4,000	2,060	4,520	4,050
Τουρκία	Συρία	4,075	4,500	4,707	4,357	4,175
Γεωργία, Περσία	Χορασάν	4,000	3,470	4,000	3,400	3,400
Κίνα	Σαγκαί	26,340	27,449	33,732	35,974	35,250
	Καντόν	7,540	8,880	8,244	10,443	10,208
Ἰαπωνία		7,210	7,499	5,970	6,790	14,500
Ἰνδία		5,740	4,860	6,042	3,864	5,648
Ὄλον	89,478	84,948	100,738	95,753	84,404	

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου ἐννοοῦμεν εἰδικώτερον τὰς διαστάσεις τῆς Εὐρωπαϊκῆς καταπτώσεως ἐν τῇ παγκοσμίῳ μεταξοπαραγωγῇ. Ἀπὸ 6,368 ἑκατοστύων χιλιογράμμων ἡ Γαλλία τῷ 1872, κατέπεσεν εἰς 4,564 τῷ 1876, καὶ ἀπὸ 34, 250 ἡ Ἰταλία περιορίσθη εἰς 9,930, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν ἡ Κίνα ἀπὸ 33,850 τῷ 1872 προεβιάσθη εἰς 45,458 τῷ 1876 καὶ ἀπὸ 7,210 ἡ Ἰαπωνία ἀνέβη εἰς 14,500. Ἐν τῷ μεταξὺ δυνάμεθα νὰ σπουδάσωμεν καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς ἰδιαιτέρως φαινόμενα τῆς μεταξοπαραγωγῆς, ἐφ' ὅσον οὐδαμῶς ἐμποδίζει ἡ σμικρότης αὐτῶν τὴν περὶ τῆς ἐνδεχομένης εὐρωστίας των κρίσιν. Τοιοῦτο τρόπος ἀπὸ 64 ἑκατοστύων χιλιογράμμων τοῦ ἔτους 1872 ἡ Ἑλ-

λάς ανέβη εις 160 τῷ 1876, συνυπολογιζομένων δὲ καὶ τῶν ἐν τῷ πίνακι τριῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρνίας (Βῶλος, Θεσσαλονίκη, Ἀδριανούπολις), ἀποτελοῦνται οἱ ἐξῆς μεταξύ τῶν δύο ἐτῶν ἀριθμοὶ: 397 ἑκατοστυεὶς χιλιογράμμων τῷ 1872 καὶ 1097 τῷ 1876.

Ἡ δεινότης λοιπὸν τῶν καταστρεπτικῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς μεταξοπαραγωγῆς αἰτίων συνδέεται μᾶλλον πρὸς τὸ δυτικὸν τμήμα αὐτῆς. Σύμπτωμα ἀξιόλογον διὰ τοὺς μελετῶντας τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τοῦ κλάδου τούτου τῆς βιομηχανίας κατὰ τὰς ἡμετέρας ἐγγυτέρας πρὸς τὴν Ἀνατολὴν χώρας.

ΣΥΝΟΙΚΙΣΜΟΣ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ ΕΝ ΗΛΕΙΑ.

Ἡ Βουλὴ κατὰ τὴν 13 Δεκεμβρίου 1876 ἐψήφισε νόμον (ΦΠΑ') περὶ συνοικισμοῦ ἀλλοδαπῶν οἰκογενειῶν κατὰ τὴν θέσιν Ταβέρνα τοῦ δήμου Βουπρασίων τῆς ἐπαρχίας Ἡλείας. Ὁ νόμος ἰδίως ἀποτείνεται πρὸς εἶδος τι μεταναστευτικοῦ ρεύματος, τοῦ ὁποίου τὸν σκοπὸν ἐξεδήλωσαν παλαιοὶ ἐν Ἰταλίᾳ ὁμόφυλοι ἡμῶν. Ὅπως καὶ ἂν ἔχη, πρόκειται μόνον περὶ οἰκογενειῶν ὥστε καθ' ὅσον ἡ οἰκογένεια ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ γάμου, δυνατὸν νὰ ὑπάρχωσι ἐργάται τῆς γῆς ἢ τῆς τέχνης ἱκανότατοι καὶ προθυμότετοι, πρὸς τοὺς ὁποίους ὁ Ἑλληὴν νομοθέτης κλείει τὴν θύραν τῆς σχεδιασθείσης ἀποικίας, ἐκτὸς ἐὰν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐλαστικῶς ἐρμηνευθῇ ἡ φράσις τοῦ νομικοῦ γράμματος.

Ἐκ τῶν ἐν τῷ προμνησθέντι δήμῳ ἐθνικῶν γαιῶν, τῶν διὰ τοῦ διατάγματος τῆς 16 Ἰουνίου 1875 ἐξαιρηθεισῶν τῆς κοινῆς διανομῆς, σχηματίζονται κληροὶ τριάκοντα

στρεμμάτων, εἷς διὰ πᾶσαν συνοικισθησομένην οἰκογένειαν, πρὸς ἣν παραχωρεῖται, ἐπὶ καλλιέργειᾳ καὶ τελείᾳ ἰδιοκτησίᾳ, ἐξαρτωμένης τῆς τελευταίας ἐκ δύο μόνων ὄρων, ἦτοι—ἐὰν ὁ κληρὸς ἐγκαταλειφθῇ μέχρι τέλους 1884 ἐπνέρχεται εἰς τὴν κυριότητα τοῦ δημοσίου ἄνευ τινὸς ἀποζημιώσεως διὰ τὰς τυχόν ἐπηρεχθεῖσας βελτιώσεις, μέχρι δὲ τοῦ ἔτους τούτου δὲν ἔχει ἡ οἰκογένεια τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαλλοτριώσεως.

Ἐκτὸς τῆς γῆς χορηγοῦνται καὶ 400 δραχμαὶ πρὸς ἐκάστην τῶν ἐντὸς τοῦ ἔτους προσελευσομένων οἰκογενειῶν, ἵνα χρησιμεύσωσιν εἰς ἀνέγερσιν χωρικῆς οἰκίας καὶ πρώτῃν ἀποκατάστασιν αὐτῆς. Τὸ ποσὸν διαιρεῖται εἰς δύο ἴσας δόσεις, ἐξ ὧν ἡ μὲν καταβλητέα ἅμα τῇ ἀφίξει τῆς ἐποίκου οἰκογενείας εἰς Ἡλείαν, ἡ δὲ ἅμα ἀποπερατωθῶσιν οἱ τοῖχοι τῆς οἰκοδομῆς.

Τοιαύτη ἡ πρόνοια τοῦ νομοθέτου, εἰς ἣν προσθετέα καὶ ἡ περὶ ἀσκεποῦς τῶν παραχωρητέων γηπέδων. Προφανῶς πρόκειται περὶ τόπων ἀδένδρων. Μήπως ὁμως οὗτοι εἶναι ἐπιτηδειότεροι νὰ ἐλκύωσι τοὺς ξένους; Ἐπὶ τοῦ ὄλου τὸ κύριον τῆς μεταναστευτικῆς διευθετήσεως εἶναι οὐσιωδῶς ἔργον κυβερνητικόν. Ἐκ τῆς διοικήσεως ἐξαρτᾶται ἡ ἀπομάκρυνσις, πρὸ παντὸς, τῶν ἰδίων ἑαυτῆς δυσχερειῶν. Τοπικὰ συμφέροντα καὶ ἄλλα ἐλατήρια σπεύδουσι πολλάκις ἵνα περιπλέκωσι τὴν ἐγκατάστασιν τῶν ξένων. Ἐν γένει ἀπαιτεῖται ἡ σύμπτωσις πολλῶν οἰκονομικῶν καὶ κοινωνικῶν ὄρων εἰς τελικὴν εὐόδωσιν τῶν ἐποικισμῶν.

Τὸ πόρισμα αὐτῶν εἶναι πολὺ μείζονος σημασίας τῆς δωρεᾶν προσφορᾶς τῆς γῆς. Τοιουτοτρόπως οὐδὲ ἡ ἀπόστασις τοῦ Νέου Κόσμου, οὐδὲ ἡ κλιματικὴ διαφορὰ καὶ τόσοι ἄλλοι λόγοι τοῦ ἀγνώστου ἐπηρεάζουσι τὸ ὄσημέραι ἐπιτεινόμενον μεταναστευτικὸν ρεῦμα τῶν Εὐρωπαϊκῶν πληθυσμῶν. Ἐν διαστήματι 60 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1815—1875 τὸ ρεῦμα τοῦτο μετεκόμισεν ἐκ τῶν παραλίω τῆς

Ἀγγλίας εἰς τὴν χώραν τῶν ἀντιπόδων 8,286,810 ἀνθρώπους. Ἡ γῆ ἐκεῖ δὲν δωρεῖται πωλουμένη δὲ, εἰς ἐλαχίστας ἀληθῶς τιμὰς, συνοδεύεται ὑπὸ τσαύτης γοητείας, ὅσην ἐξηγεῖ ἡ ὑπὸ τῆς ἐργασίας κατασκευαζομένη ἱερὰ τῆς ιδιοκτησίας σημαία. Ἴδου εἰς ποίας τιμὰς ἐπωλοῦντο τελευταῖον πρὸ τοὺς ἐποίκους αἱ γαῖαι κατὰ στρέμμα (4000 τετραγ. μέτρων), ἐν Καναδᾷ τῷ 1875 ἀντὶ 4 $\frac{1}{2}$ δραχμῆς, ἐν τῇ μεσημβινῇ Αὐστραλίᾳ ἀντὶ 3 περίπου δρ., ἐν Βικτωρίᾳ τῷ 1873 ἀντὶ 9 δρ. κλπ.

Ἡ μεταναστευτικὴ πολιτικὴ δὲν στηρίζεται τόσον εἰς ὑποσχέσεις, ὅσον εἰς τὴν ὑπαρξίν ευρεῶν διὰ τοὺς προσερχομένους οἰκονομικῶν ὁδῶν. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται τίνος ἕνεκα παρ' ἡμῖν ὄλαι αἱ μέχρι τοῦδε ἀπόπειραι, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον, ἀπέτυχον. Ὅταν τὸ τοπικὸν πνεῦμα ἀποδιώκῃ, τὸ γενικὸν ἀποδεικνύεται ἱκανῶς ἀμέθοδον καὶ ἀνίσχυρον, ἵνα ἐπιβάλῃ τοὺς ἀνωτέρους ὄρους αὐτοῦ.

Η ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΛΕΙΨΥΔΡΙΑ.

Ἐχω ὑπ' ὄψιν πρόσφατον δημοτικὴν ἐξελέγησιν τῶν Ἀθηναϊκῶν ὑδάτων, τὰ πορίσματα τῆς ὁποίας εἶναι ἤμιστα ἐνθαρρυντικά. Ὑπολογιζομένου τοῦ ἐν τῇ δεξαμενῇ συγκεντρουμένου ὕδατος εἰς 650 δράμια, φόβος εἶναι μὴ ἡ ξηρασία τοῦ χειμῶνος ἐπενέγκῃ περαιτέρω ἔτι κατάπτωσιν τοῦ ποσοῦ τούτου. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος φθινοπώρου εἶχε καταπέσει τὸ ὕδωρ τῆς πόλεως εἰς 600 δράμια, καὶ ὁ χειμῶν 1875—76 ὑπῆρξεν ἐπὶ τοῦ ὄλου ὑγρότερος τοῦ χειμῶνος 1876—77.

Ἄλλ' ἡ λίαν προσεχῶς μέλλουσα αὕτη κατάστασις ἔχει πρὸ αὐτῆς ἑτέραν ἐν ἐνεργείᾳ νῦν τοῦ ὕδατος ἀπώλειαν. Διότι ἐκ τῶν ὑπαρχόντων 650 δραμίων ἀπόλλυνται 420—430 ἕνεκα τῆς κακῆς καταστάσεως τοῦ ὑδραγωγείου. Εἰς μάτην λοιπὸν ἠλπίσσαμεν ἐκ τῶν σιδηρῶν αὐτοῦ σωλήνων σταθερὰν οἰκονομίαν ὕδατος. Ποία διαχείρισις

εὐθύνεται πλειότερον, ἢ κατασκευάσασα ἢ ἡ ἐργαζομένη τὸ ὑδραγωγεῖον, ἀγνοῶ. Βέβαιον ὁμῶς εἶναι ὅτι διὰ μέσου αὐτῶν ἐλαττοῦται τὸ οὐδ' ἐπαρκὲς ὕδωρ τῶν Ἀθηνῶν κατὰ τὸ πέμπτον περίπου.

Τοιουτοτρόπως ἡ διαθέσιμος ποσότης τοῦ νῦν ὑπάρχοντος Ἀθηναϊκοῦ ὕδατος συνίσταται εἰς 520 δράμια, ἐκ τῶν ὁποίων μέρος εἶναι ἀντικείμενον ἀτομικῆς ιδιοκτησίας, μέρος ἐξεμισθώθη εἰς ιδιώτας, καὶ μέρος ἀνήκει εἰς τὴν χρῆσιν τῶν 35 δημοσίων κρηνῶν. Τὸ πρῶτον περιλαμβάνει 120 δράμια, τὸ δεύτερον 444 $\frac{1}{2}$, τὸ τρίτον 420. Ὡστε διὰ 520 δραμίων πρόκειται νὰ ἱκανοποιηθῶσιν ὠργανισμένοι ἤδη ἀνάγκαι 984 $\frac{1}{2}$ δραμίων. Νομίζω ἀναπόφευκτον, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, τὴν οἰκονομικὴν διακονόνισιν τοῦ θέματος τούτου, διότι, ἵνα κρίνῃ τις μόνον περὶ τῶν μισθωσάντων τὰ 444 $\frac{1}{2}$ δράμια, ἀστοχώτατον εἶναι νὰ λαμβάνηται παρ' αὐτῶν μίσθωμα ἀνευ τῆς συμπεφωνημένης τοῦ πράγματος παροχῆς. Ἀναλόγως δὲ πρέπει νὰ ἐλαττωθῇ ἀπανταχοῦ ἢ πρὸς ιδιώτας χορηγουμένη ὕδατίνη ποσότης, πρὸς σχετικῶς ἀφθονωτέραν ὑπηρεσίαν τῶν δημοσίων κρηνῶν. Βαρεία ἢ στερήσις, ἀλλ' ὁ πολὺς λαὸς πρέπει νὰ προτιμηθῇ.

Ἐν γένει ὑποτιθεμένου, ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν ἀνέρχεται εἰς 70 χιλιάδας, ἡ ὑπάρχουσα ποσότης ὕδατος εἶναι ἐτελῶς ἀνεπαρκὲς πρὸς τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ τούτου. Διὰ πᾶσαν χιλιάδα ἀνθρώπων μόλις ὑπάρχουσιν ἐπτὰ δράμια ὕδατος· ἕκαστος ἄς ὑπολογίσῃ τὰς συνεπείας. Ἄλλ' ὅ,τι εἶναι βέβαιον εἶναι τὸ ἐξῆς: ὅτι οἱ μεγάλην τῆς Παλλάδος τὴν πόλιν προσδοκῶντες πρέπει νὰ σταματήσωσιν ἐνώπιον τοῦ ὕδατινοῦ φραγμοῦ.

Ὁ φραγμὸς οὗτος δὲν εἶναι μόνον γεωλογικὸς, εἶναι καὶ διοικητικὸς καὶ ἴσως πλειότερον τοιοῦτος. Γνωστότατον εἶναι, ὅτι καθ' ὅλην τὴν μεταξὺ Πατησίων καὶ Λυκαβητοῦ πλευρὰν τῆς πόλεως, πολλαχοῦ κατὰ διαφόρους καιροὺς, ἐξεδηλώθησαν σημεῖα ὑπάρξεως ὕδατος ρέοντος ὑπογείως. Ἐρωτῶ—τί ἐνηργήθη μέχρι τοῦδε πρὸς κοινὴν χρησιμοποίησιν αὐτοῦ; Ἄς ἀπαντήσωσι τὰ θεμέλια τῶν οἰκοδομῶν, τὰ ὁποῖα μηχανικῶς τὸ καταπλακῶνουςι.

ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ.

Δύο τινά απαιτούνται ἐν ταῖς συντεταγμέναις χώραις πρὸς ἐπιτέλεσιν μεγάλων ἐθνικῶν ἔργων. Ἄνδρες καὶ χρῆματα. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἀνδρῶν δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ ὀμιλήσω. Ἀφίνω εἰς τὴν ἰκανότητα, τὴν τόλμην καὶ τὴν αὐταπάρνησιν νὰ ἐκθέσωσι τὰ κατ' αὐτούς. Περὶ δὲ τῶν χρημάτων, τῶν δευτέρων τούτων νεύρων τῶν πραγμάτων, ἐπιτραπέιτω μοι ἢ πρὸς τὸν λαὸν τῆς Ἑλλάδος προσφορὰ τῶν ἀνὰ χεῖρας φορολογικῶν δειγμάτων. Λαμβάνω αὐτὰ ἐκ χώρας, τὴν ὁποίαν, ἐν τῇ ἐν ἡ ζῶμεν δεκαετηρίδι, οἱ μὲν αὐτοκρατορικοὶ ὠδήγησαν ἐπὶ τοῦ χεῖλους τῆς ἀβύσσου, οἱ δὲ φιλελεύθεροὶ ἔσωσαν καὶ ἀνεδιόργάνωσαν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1874 ὁ δημόσιος τῆς Γαλλίας θησαυρὸς εἰσέπραξεν 1,865,490,000 φράγκων, ἐκ τῶν ὁποίων 1,321,241,000 ἀνήκουσιν εἰς ἀρχαιότερους τοῦ Γαλλο-Γερμανικοῦ πολέμου φόρους, καὶ 544,244,000 εἰς φόρους ψηφισθέντας μετ' αὐτὸν, ὅπως ἐπουλωθῶσιν αἱ βαθεῖαι τῆς ἡττης πληγαί. Ἐκ τῆς τελευταίας ποσότητος 450,662,000, φρ. ἀνήκουσιν εἰς φόρους τοῦ 1871 καὶ 1872, καὶ 93,587,000 εἰς φόρους τοῦ 1873 καὶ 1874, εἰσπραχθέντας κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος.

Συγχρινόμενοι ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος οἱ νέοι τῆς τετραετίας φόροι πρὸς τοὺς παλαιούς ἀποτελοῦσι τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς ὅλης Γαλλικῆς φορολογίας. Ἐν διαστήματι λοιπὸν οὕτω μικρῶ συνετελέσθη, μεθ' ὅλας τὰς πολεμικὰς καταστροφὰς καὶ τὰς ἐκ τούτων κοινωνικὰς καὶ οἰκονομικὰς συνεπίας, φαινόμενον ἐξόχως χαρακτηρίζον τὴν δύναμιν τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ. Ἐννοῶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναγεννήσεως καὶ τῆς πρὸς ταύτην συναθροίσεως ὄλων τῶν μέσων τῆς ἐθνικῆς ζωῆς, ὑπὸ ἓνα ὄρον — ἂν αὕτη ὑπάρχη. Ἐπομένως θέλω ἐξετάσει, πρῶτον μὲν, πῶς διανέμεται τὸ ὅλον τῶν εἰσπραχθέντων ἐν Γαλλίᾳ φόρων ἐν ἔτει 1874 κατὰ τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς βιομηχανικῆς δραστηριότητος, δεύτερον δὲ ποῖοι καὶ πόσοι νέοι φόροι ἐπεβλήθησαν κατὰ τὴν τετραετίαν 1871—74, ἵνα ἐπέλθῃ ἐξ αὐτῶν ἡ προμνησθεῖσα αὔξησις τῶν εἰσπράξεων κατὰ 544,249,000 φρ.

Α.

Αἱ γενικαὶ εἰσπράξεις τοῦ δημοσίου τῆς Γαλλίας θησαυροῦ δύνανται νὰ καταταχθῶσιν εἰς 28 κατηγορίας, τῶν ὁποίων ἢ μὲν συλλήβδην χρηματικὴ σπουδαιότης ἀναπτύσσεται ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ ἐπομένου πίνακος στήλῃ, ἢ δὲ ἀναλογικὴ γονιμότης ἀναφαίνεται ἐν τῇ δευτέρᾳ ἀπὸ τῆς ἐπὶ τῶν φόρων τοῦ 1873 καὶ 1874 κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος πείρας.

		ἑκατομ. χιλ. φρ.	ἑκτμ. χιλ.
α)	Μεταγραφαι, ὑποθήκαι κλπ.	430,464	16,642
β')	Ποτὰ	348,000	24,133
γ')	Καπνὸς	298,769	—
δ')	Χαρτόσημον	152,000	11,123
ε')	Τελώνια διαφόρωνπραγματειῶν	143,884	4,989
ς')	Γραμματόσημον	107,492	—
ζ')	Ἰθαγενῆς ζάκχαρις	106,425	4,157
η')	Συγκοινωνία	85,152	12,969
θ')	Διάφοροι ἔμμεσοι φόροι	47,300	1,364
ι)	Τελώνιον ἀποικ. ζακχάρεως	32,904	1,260
ια)	Τελώνιον ἐπὶ τοῦ ἄλατος	20,428	—
ιβ')	Πυρίτις	12,309	—
ιγ')	Τελώνιον ξένης ζακχάρεως	12,000	462
ιδ')	Χάρτης	10,520	498
ιε')	Φώσφορα	9,913	—
ισ')	Ἐμμεσοὶ φόροι ἐπὶ τοῦ ἄλατος	7,892	—
ιζ')	Κηρία	5,760	5,760
ιη')	Στατιστικὴ	5,397	—
ιθ')	Σάπων	5,333	5,333
κ')	Κιχώρη	4,985	—
κα)	Τελώνιον ἐλαίου	4,897	4,897
κβ')	Ναυτιλία	4,607	—
κγ')	Ξένοι ὑπηρεσίαι	3,955	—
κδ')	Διάφορα τελώνια	2,771	—
κε')	Ἀποστολαὶ ἀργύρου	1,366	—
κς')	Τελώνιον ἐξαγωγῆς	393	—
κζ')	Πετρέλαιον	304	—
κη')	Διάφορα δικαιώμ. ταχυδρομείου	78	—
	Ὅλον	φρ. 1,865,490	93,587

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω ἀπογραφῆς προκύπτει, ὅτι τὸ σημαντικώτερον εἰσόδημα τοῦ δημοσίου θησαυροῦ τῆς Γαλλίας ἀνήκει εἰς τὴν ἐπὶ τῶν μεταβιβάσεων τῆς ἰδιοκτησίας μεσολάβησιν τῆς πολιτείας διὰ τῆς μεταγραφῆς, τῶν ὑποθηκῶν κ.τ.τ. (430 $\frac{4}{10}$ ἑκατομμύρια). Αἱ ἀπὸ τῶν μεθυστικῶν ποτῶν εἰσπράξεις (348 ἑκατομ.) ἔρχονται εὐθὺς κατόπιν. Ἡ τρίτη βαθμὶς ἀνήκει εἰς καταχρηστικωτέραν κατανάλωσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας γνωστὸν εἶναι τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύον μολοπώλιον τοῦ καπνοῦ (298 $\frac{7}{10}$ ἑκατομ.). Οἱ τελωνιακοὶ δασμοὶ ὁμοῦ ὑπολογιζόμενοι (248 $\frac{1}{2}$ ἑκατομ.) ἔρχονται κατόπιν. Τὸ χαρτόσημον (152 ἑκατομ.), τὸ γραμματόσημον (107 $\frac{4}{10}$ ἑκατομ.) κλπ.—Ἐν γένει ἡ σχετικὴ γονιμότης τῶν φορολογικῶν πηγῶν εἶναι ἰδιαίτερος ἐνδεικτικὴ καὶ ὡς πρὸς τὸ ποσὸν καὶ ὡς πρὸς τὸ διάστημα, ἐν ᾧ κατὰ τὰς περιστάσεις δύναται συντόμως νὰ λειτουργήσῃ. Ἐὰν ἡ ἰδιοκτησία εἶναι μᾶλλον εὐφορολόγητος, τὰ ἐλαττώματα εἶναι ἐλαστικώτερα, καὶ δύναται νὰ προσαρμοσθῶσιν εἰς εὐρύτερον κύκλον φορολογίας. Διαφέρουσιν αἱ μᾶλλον ἐπιβλητικαὶ ἀνάγκαι τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, πρὸς τὰς ὁποίας μετὰ μεγίστης περὶσκέψεως πρέπει ὁ φόρος νὰ προχωρῇ.

B.

Κατὰ τὴν τετραετίαν 1871—74 ἐψηφίσθησαν ἐν Γαλλίᾳ δέκα καὶ ἐννέα φορολογικοὶ νόμοι, οἵτινες ἢ κατέστησαν παραγωγικωτέρους τοὺς προϋπάρχοντας δημοσίους πόρους ἢ εἰσήγαγον νέους. Ἐν τῇ κατωτέρω πρὸς ἑκαστον ἐκθέσει σκοπὸς εἶναι ἡ γενικὴ μᾶλλον, ἐπὶ δεύματι, διεύθυνσις τῆς φορολογικῆς μηχανῆς, παραλειπομένων τῶν εἰδικωτέρων λεπτομερειῶν.

α) Νόμος τῆς 8 Ἰουλίου 1871. — Δι' αὐτοῦ ἀυξάνονται οἱ ἐπὶ τῆς ζακχάρως (ὄλων τῶν προσελεύσεων) φόροι κατὰ τρία δέκατα. Ἐπὶ τῆς ἐκ τῶν ἐξηνητημένων ζαχαρωδῶν καταπατίων ἐξαγομένης διὰ τῶν βαρυτικῶν μεθόδων ζακχάρως 15 φρ. Τὰ μὴ διὰ τὴν διύλισιν προωρισμένα ζακχαρώδη καταπατία φρ. 18. Καφές εἰς κόκκους προερχόμενος ἐκ τῆς Εὐρώπης μὲν 170 φρ. ἐξωθεν δὲ αὐτῆς 150· ἐὰν οἱ κόκκοι εἶναι ἐψημένοι ἢ ἀλεσμένοι, 200 φρ. Κιχώρη (*chicorée*) ἐψημένη ἢ ἀλεσμένη 55 φρ. Τέτον ἐκ τῆς Εὐρώπης μὲν 260 φρ. ἐξωθεν δὲ αὐτῆς

200. Κακάον εἰς κόκκους ἐκ τῆς Εὐρώπης μὲν 120 φρ. ἐξωθεν δὲ αὐτῆς 100· τετριμμένον κακάον καὶ σοκολάτα 160 φρ. Πιπέρι, γαρύφαλα, κανέλλα, μοσχοκάρυδα 350 φρ. ἐκ τῆς Εὐρώπης, καὶ 300 ἐξωθεν αὐτῆς. Πετρέλαιον ἀκατέργαστον ἐκ μὲν τῆς Εὐρώπης 25 φρ. ἐξωθεν δ' αὐτῆς 20· καθαρισμένον ἐπίσης 37 φρ. καὶ 32. Οὐσία πετρελαίου ἐπίσης 45 καὶ 40. Ὅλοι οἱ ἀνωτέρω φόροι λογίζονται ἐπὶ θάρους 100 χιλιογράμμων. Καθ' ἑκατόλιτρον δὲ οἶνοι ἀπλοῖ 5 φρ., γλυκεῖς 20 φρ., ἀλκοὸλ 30 φρ., εἰνοπνεύματα 35 φρ. Κατὰ χιλιόγραμμον βανίλια 4 φρ. καὶ καπνός, διὰ λ]σμὸν τῶν ἰδιωτῶν εἰσαγόμενος, 36 φρ.

β) Νόμος τῆς 23 Αὐγούστου 1871. — Δι' αὐτοῦ ἐπεβλήθησαν νέοι φόροι σχετικῶς πρὸς τὴν μεταγραφὴν καὶ τὸ χαρτόσημον, καὶ ἠυξήθησαν οἱ προϋπάρχοντες ἐπὶ τούτων, συγχρόνως δὲ ἐπεβλήθη νέος φόρος ἐπὶ τῶν ἀσφαλειῶν. Ἐν δέκατον ἐπὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν εἰσπρατομένων ὑπὸ τῆς διευθύνσεως τῶν μεταγραφῶν. Δύο δέκατα ἐπὶ τοῦ κεφαλαίου τῶν δικαιωμάτων τοῦ χαρτοσήμου ὄλων τῶν κατηγοριῶν (ἐκτὸς τῶν ἐγχωρίων ἢ καὶ ἀπὸ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐμπορικῶν ἐγγράφων, τῶν ὁποίων ἡ φορολογία εἶχε προηγουμένως διπλασιασθῆ, τῶν ἀποδείξεων τῶν σιδηροδρόμων, τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, τῶν χρηματιστηρίων, τῶν ταχυδρομείων, αἵτινες ἐπεβαρύνθησαν εἰδικῶς διὰ χαρτοσήμου $\frac{1}{2}$ φρ. καὶ τῶν κληρονομικῶν ἀδειῶν, τῶν ὁποίων τὸ τέλος ἐδιπλασιάσθη). Ἡ φορολογία τῶν ὑπὸ τὸν Γαλλικὸν νόμον ἢ ἐν Γαλλίᾳ ἀνοιγομένων κληρονομιῶν ἐκτείνεται εἰς ὅλας ἐν γένει τὰς ἐν αὐταῖς ἐπὶ τῶν κινητῶν ἀλλοεθνεῖς ἀξίας πάσης φύσεως (ὁμολογίαι, δάνεια, τόκοι), ἐπίσης ἐπὶ τῶν ἐν Γαλλίᾳ δωρεῶν τῶν ἀξιῶν τούτων καὶ τῆς μεταβιβάσεως ἐν γένει αὐτῶν. Αἱ πράξεις τῆς ἀνοιξέως λ]σμῶν $\frac{1}{2}$ φρ. τοῖς ο]ο δικαίωμα μεταγραφῆς. Ὡς πρὸς τὰς θαλασσίας ἀσφαλείας $\frac{1}{2}$ φρ. τοῖς ο]ο καθ' ἑκαστον συμβόλαιον ἐπὶ τῶν κυρίων καὶ τῶν παρεπομένων ἀσφαλιστρῶν. Ὡς πρὸς τὰς ἀσφαλείας κατὰ τοῦ πυρός 8 τοῖς ο]ο ἐπὶ τοῦ ἀθροίσματος τῶν ἀσφαλιστρῶν. Ἐὰν αἱ τελευταῖαι ἀσφάλειαι συνωμολογήθησαν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διὰ πράγματα εὐρισκόμενα ἐν Γαλλίᾳ ἢ ἀνήκοντα εἰς Γάλλους ἢ συνωμολογήθησαν ἐν Γαλλίᾳ διὰ πράγματα εὐρισκόμενα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, πολλαπλασιάζεται τὸ σύνολον τῶν ἀσφαλιστρῶν ἐπὶ τῶν συμφω-

νηθέντων ἐτῶν, ἀπὸ δὲ τοῦ ἀθροίσματος 8 τοῖς ο]ο ἀνήκουσιν εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. Ἐπιβάλλεται δεκά-λεπτον χαρτόσημον εἰς τὰς τραπεζικὰς ἐπιταγὰς καὶ ἐν γένει εἰς ὅλας τὰς ἰδιωτικὰς παντὸς εἶδους ἐξοφλήσεις, γινομένης ἐπὶ τῶν τελευταίων ἐκπτώσεως 2 τοῖς ο]ο πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἐκ προοιμίων χαρτοσημαίνουσι τὰ τοιαύτης φύσεως ἔγγραφα των (καὶ ἐξαιρουμένων τῆς φορολογίας ταύτης τῶν ἐξοφλητικῶν σημειώσεων ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ἔγγράφων, τῶν περὶ μικροτέρου τῶν 10 φρ. ποσοῦ ἀποδείξεων, ἐκτὸς ἂν πρόκειται περὶ πληρωμῆς τούτων εἰς λ]σμὸν μείζονος ὀφειλῆς, τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν μισθοποδείξεων, καὶ τῶν ἀποδείξεων τῶν δημοσίων ὑπολόγων).

γ') Νόμος τῆς 24 Αὐγούστου 1871.—Δι' αὐτοῦ ἠυξήθη τὸ τέλος τοῦ γραμματοσήμου τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἄλλα τινα ταχυδρομικὰ δικαιώματα. Αἱ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς ἐπικρατείας κοιναὶ ἐπιστολαὶ, μέχρι βάρους 40 γραμμῶν, ὑποβάλλονται εἰς 25 λεπ. γραμματόσημον. Παραλείπω τὰς ἀναλογίας τοῦ περαιτέρω βάρους, καθὼς καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ παραλήπτου τῆς ἐπιστολῆς πληρωμῶν τοῦ γραμματοσήμου. Τὰ δειγμάτα μέχρι βάρους 50 γραμμῶν ὑποβάλλονται εἰς 30 λεπτῶν γραμματόσημον κλπ. Ἐπὶ τῶν ἐμπιστευομένων εἰς τὰ ταχυδρομεῖα χρημάτων δικαίωμα 2 τοῖς ο]ο.

δ') Νόμος τῆς 1 Σεπτεμβρίου 1871. Δι' αὐτοῦ ἠυξήθησαν τὰ ἐπὶ τῶν ποτῶν δικαιώματα καθ' ἕκαστον ἑκατόλιτρον ὡς ἐξῆς. Οἴνοι ἐν τοῖς βαρελίοις διὰ τοὺς νομοὺς α' κλάσεως 1 $\frac{1}{2}$ φρ., β' κλάσεως 1 $\frac{2}{3}$ φρ., γ' κλάσεως 2 φρ., δ' κλάσεως 2 $\frac{2}{3}$ φρ. Οἴνοι ἐν φιάλαις 15 φρ. ἀπανταχοῦ. Ποτὰ ἐκ σικέρων, ἀπίων, ὑδρόμελι 1 φρ. Ἀλκοολικὰ ποτὰ φρ. 125· εἰς τὴν φορολογίαν δὲ ταύτην ὑπόκεινται καὶ οἱ οἴνοι οἱ ἔχοντες ἀλκοολικὴν δύναμιν ἀνωτέραν τοῦ 24ου βαθμοῦ. Ζυθοὶ πρώτης ποιότητος 3 $\frac{2}{3}$ φρ. δευτέρας 1 $\frac{1}{2}$ φρ. Ὅσον ἀφορᾷ τὸν φόρον τοῦ ἐπιτηδεύματος, οἱ μὲν οἶνοπῶλαι ἐν δήμοις μέχρι 4 χιλ. κατοίκων 12 φρ.· μέχρις 6 χιλ. κατοίκων 16 φρ.· μέχρι 10 χιλ. κατ. 20 φρ.· μέχρι 15 χιλ. κατ. 24 φρ.· μέχρις 20 χιλ. κατ. 28 φρ.· μέχρι 30 χιλ. κατ. 32 φρ.· μέχρι 50 χιλ. κατ. 36 φρ.· ἄνω τῶν 50 χιλ. κατ. 40 φρ. Οἱ δὲ ζυθοπῶλαι 100

φρ. ἐν 41 νομοῖς καὶ 60 φρ. ἐν τοῖς ὑπολοίποις· οἱ δὲ ἔμποροι ποτῶν χονδρικῶς ἀπανταχοῦ 100 φρ.

ε') Νόμος τῆς 4 Σεπτεμβρίου 1871.—Δι' αὐτοῦ αὐξάνονται οἱ ἐπὶ τοῦ καπνοῦ, τῶν φωσφόρων, τῆς κιχώρης, τοῦ χάρτου φόροι. Ἡ τιμὴ τοῦ καπνοῦ (*capitine*) μέχρι 2 $\frac{1}{2}$ φρ. καὶ 4—6 φρ. παρὰ τοῖς μικροπώλαις κατὰ τὰς διαφόρους περιφερείας· διατάσσεται δὲ ἡ κατασκευὴ καὶ καλλιτέρων ποιότητων, τῶν ὁποίων ἡ τιμὴ ὀρισθῆσεται διὰ διατάγματος. Τὰ ἐν Γαλλίᾳ κατασκευαζόμενα καὶ τὰ ἐξωθεν εἰσκομιζόμενα (ἀνεξαρτήτως τῶν λοιπῶν τελωνιακῶν δασμῶν) φώσφορα καθ' ἕκαστον δοχεῖον, περιέχον μέχρι 50 τοιούτων, 4 λεπ. καὶ 5 χιλιοστά τὰ ξύλινα, καὶ 5 λεπ. τὰ λοιπὰ· μέχρις 100 τοιούτων, 3 λεπτά τὰ ξύλινα καὶ 10 λεπ. τὰ λοιπὰ· διὰ πᾶσαν δὲ ὑπεράνω ἑκατοστὴν ἢ τμήμα τοιαύτης 3 λεπτά τὰ ξύλινα καὶ 10 λεπ. τὰ λοιπὰ· ἐπὶ ἐκάστου δοχείου, πρὶν τεθῆ εἰς κυκλοφορίαν, κολλᾶται κορωνίς χαρτοσήμου, μαρτυροῦσα τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου. Ἡ κατεργασμένη ρίζα τῆς κιχώρης 30 λεπ. κατὰ χιλιογράμμον. Ὁ διὰ τὰς ἐπιστολάς παντὸς εἶδους καὶ σχήματος χάρτης, ὁ διὰ τὸν καπνὸν, ὁ μεμβρανώδης παντὸς εἶδους, ὁ χυνώδης, 15 φρ. κατὰ χιλιογρ., ὁ πρὸς γραφὴν, τύπωσιν σχεδιάσματα, μουσικὴν κττ. χάρτης, ὡς καὶ ὁ δι' ἐπίστρωσιν λευκός, καὶ ὁ μαρμαρώδης τῆς βιβλιοδεσίας κττ. 40 φρ. καθ' ἑκατοστὴν χιλιογρ. Ὁ χονδρὸς χάρτης, ὁ διὰ τύλιγμα ἢ ἐπίστρωσιν κοινός, ὁ χρωματιστός 5 φρ. καθ' ἑκατοστὴν χιλιογρ. Εἰσαγόμενα τὰ εἶδη ταῦτα ἐξωθεν πληρόνουσι περιπλέον καὶ τὸν κανονικὸν τελωνιακὸν δασμὸν. Ὁ χάρτης τῶν ἐφημερίδων πληρῶνει περιπλέον 20 φρ. ἀνά πᾶσαν ἑκατοστὴν χιλιογράμμων.

ς') Νόμος τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ 1871.—Δι' αὐτοῦ ἐπεβλήθη φόρος ἐπὶ τοῦ ἐν Γαλλίᾳ κατασκευαζομένου ἐλαίου τοῦ σχιστολίθου, καθ' 100 χιλιογρ. ἐν ἀκαθάριστῳ καταστάσει 5 φρ., καθαρᾷ 8 φρ., καθαρωτάτῃ 10 φρ. Ἐπὶ τῆς ζαχαρέως τῆς διὰ τῶν βαρυτικῶν μεθόδων ἐκ τῶν ζαχαρωδῶν καταπατίων 15 φρ. καθ' 100 χιλιογρ. Ἐπὶ τῶν ἵππων τῆς ἵππασίας καὶ ἀμαξηλασίας 5—25 φρ. καὶ τῶν ἀμαξῶν 5—60, κατὰ τὰς πόλεις. Ἐπὶ τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν σφαιριστηρίων (*billards*) 60 φρ. ἐν Παρισίοις, 30 φρ. ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς περιεχούσαις κατοίκους ἄνω τῶν 50 χιλ., 15 φρ. ἐν ταῖς ἄνω τῶν 40 χιλ.,

6 φρ. ἐν ταῖς ὀλιγανθρωποτέραις. Ἐπὶ τῶν διὰ συνεισφορῶν συντηρουμένων συλλόγων καὶ συνεταιρισμῶν (ἐκτὸς τῶν φιλανθρωπικῶν καὶ τῆς ἀλληλοβοηθείας, τῶν καθαρῶς ἐπιστημονικῶν, φιλολογικῶν, γεωργικῶν καὶ μὴ καθ' ἑκάστην συνεργουμένων μουσικῶν) φόρος 20 τοῖς ο)ο ἐπὶ τοῦ ἀθροίσματος τῶν συνεισφορῶν, πληρονόμος ὑπὸ τῶν διαχειριστῶν, γραμματέων ἢ ταμιῶν. Ἐφ' ἑκάστης μεταβιβάσεως ὀνομαστικῶν τίτλων 50 λεπ. καὶ ἀνωνύμων 15 λεπ. καθ' ἑκατοστὴν φράγκων· ἡ φορολογία δὲ αὕτη ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν τῶν νομῶν, τῶν δήμων, τῶν δημοσίων καθιδρυμάτων καὶ τῆς ἐταιρίας τῆς Ἐπακινήτου Πίστews. Ἐφ' ἑκάστης θέσεως ἐπιβατῶν ἐν σιδηροδρομοῖς, ἀμάξαις, ἀτμοκινήτοις κλπ. φόρος πρόσθετος 10 τοῖς ο)ο τῆς ἐν ἐνεργείᾳ τιμῆς· ἐπίσης δὲ καὶ ὡς πρὸς τὰ μετακομιζόμενα πράγματα.

ζ') Νόμος τῆς 22 Ἰανουαρίου 1872.— Δι' αὐτοῦ αὐξάνουσι κατὰ δύο νέα δέκατα τὰ ὑπὸ τῶν ζαχαρέων πάσης πηγῆς πληρωνόμενα δικαιώματα, ὑποβαλλομένων εἰς τὸν φόρον τοῦτον καὶ τῶν ἐν ταῖς ἀποθήκαις καὶ τοῖς ἐργαστηρίοις ποσοτήτων. Ὁρίζονται ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς χάριν τῆς ἐμπορικῆς καταστατικῆς 10 λεπτ. καθ' ἑκαστὸν δέμα ἢ σάκκον, 10 λεπτ. καθ' ἑκάστην χιλιὰδα χιλιογράμμων, 10 λεπτ. καθ' ἑκαστὸν κτήνος ζῶν ἢ μῆ. Ἐπὶ τῶν ξυλίνων φωσφόρων ἐγχωρίων ἢ εἰσαγομένων (ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐπὶ τούτων τελωνίου) 4 λεπ. καθ' ἑκαστὸν δοχεῖον, περιέχον μέχρις 100 τοιούτων, καὶ 4 λεπ. καθ' ἑκάστην ἑκατοστὴν ἢ τμήμα αὐτῆς ὑπεράνω.

η') Νόμος τῆς 30 Ἰανουαρίου 1872.— Δι' αὐτοῦ ἐπιβαρύνονται τὰ ἐπὶ ξένων πλοίων εἰσκομιζόμενα ἐμπορεύματα, ἐκτὸς τοῦ λιπάσματος *guano*, καθ' ἑκατοστὴν χιλιογράμμων ὡς ἑξῆς: $\frac{1}{4}$ φρ. ἐὰν προέρχωνται ἐκ τῆς Εὐρώπης ἢ τῆς Μεσογείου, $1\frac{1}{2}$ φρ. ἐὰν ἐντεῦθεν τῶν ἀκρωτηρίων *Horn* καὶ τῆς Καλῆς Ἐλπίδος, 2 φρ. ἐὰν ἐκεῖθεν αὐτῶν. Ἐπὶ τῶν δύο τελευταίων κατηγοριῶν προστίθενται καὶ 3 φρ. ὡσάκις εἰκομίζονται ἐξ Εὐρωπαϊκῶν ἀποταμιευτικῶν καταστημάτων. Ἐπὶ τῶν ξένων ξυλίνων πλοίων δικαίωμα εἰσόδου 40 φρ. κατὰ τόνον, τῶν σιδηρο-ξυλίνων 50 φρ. καὶ τῶν σιδηρῶν 60 φρ. Ὡς πρὸς τὰ ἀτμοκίνητα ἐπιπροστίθεται καὶ τὸ σχετικὸν ἐπὶ τῆς μηχανῆς δικαίωμα. Διὰ

τὰ ἐξόδα τῆς προκυμαίας καθ' ἑκαστὸν τόνον ἀφ' ἑκάστου πλοίου προεργουμένου ἐκ τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Μεσογείου $\frac{1}{2}$ φρ. ἀλλοχόθεν 1 φρ.

θ') Νόμος τῆς 28 Φεβρουαρίου 1872.— Δι' αὐτοῦ ὀρίζεται τὸ δικαίωμα τῆς μεταγραφῆς τῶν εἰς αὐτὴν ὑποβαλλομένων νομικῶν πράξεων εἰς 5 φρ. ἐπὶ ποσοτήτων μέχρι 5000 φρ. (καὶ ὡσάκις δὲν πρόκειται περὶ χρηματικῆς ἀξίας), εἰς 10 φρ. μέχρις ἀξίας 10,000 φρ., εἰς 20 φρ. μέχρις ἀξίας 20,000 φρ., διὰ πᾶσαν δὲ παιραιτέρω εἰκοσάδα χιλιάδων φρ. ἢ τμήμα αὐτῆς 20 φρ. Ἡ ἐξέυρεσις τῶν ἀξιῶν τούτων στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἐπομένων βάσεων: Ἐπὶ συγκροτήσεως καὶ παρατάσεως ἐταιριῶν, τὸ ἄθροισμα τῶν κινήτων καὶ ἀκινήτων ἐφοδίων τῆς ἐταιρίας ἀφαιρουμένου ἐξ αὐτοῦ τοῦ παθητικοῦ αὐτῆς· ἐπὶ τῶν μεταβιβαστικῶν πράξεων τῆς ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἀκινήτου ιδιοκτησίας καὶ τῶν μερίδων αὐτῆς, τὸ ἐν ταύταις δηλούμενον τίμημα, προστιθεμένων ὄλων τῶν βαρῶν ἐν κεφαλαίῳ· ἐπὶ τῶν γαμικῶν σύμβολαίων τὸ καθαρὸν ἄθροισμα τῶν προσωπικῶν εἰσφορῶν τῶν μελλονύμφων· ἐπὶ τῶν διανομῶν τῶν κινήτων ἢ ἀκινήτων τὸ ἐνεργητικὸν αὐτῶν ἄθροισμα· ἐπὶ τῶν παραδόσεων τῶν κληροδοτημάτων, τὸ ἄθροισμα τῶν κληροδοτουμένων ποσοτήτων ἢ ἀξιῶν· ἐπὶ τῶν ὀλοσχερῶν ἢ μερικῶν ἐξαλείψεων τῶν ὑποθηκῶν, τὸ ἄθροισμα τῶν ἐνδιαφερομένων ποσοτήτων (προκειμένου δὲ περὶ ἀπλοῦ περιορισμοῦ τῆς ὑποθηκικῆς ἐγγραφῆς 5 φρ. δι' ἑκάστην πράξιν)· ἐπὶ παρατάσεων προθεσμιῶν, τὸ ἄθροισμα τῆς ἀναβαλλομένης ἀπαιτήσεως ἐπὶ κατακυρώσεων καὶ συμφωνιῶν τοῦ δημοσίου πρὸς οἰκοδομήν, ἐπισκευήν, συντήρησιν, προμήθειαν, καὶ ἐπὶ τῶν σχετικῶν ἐγγυήσεων, τὸ δηλούμενον ἐν ταῖς πράξεσι ταύταις τίμημα ἢ κατ' ἐκτίμησιν τῶν ἀντικειμένων· ἐπὶ τῶν νέων τίτλων καὶ ἀναγνωρίσεων τῶν προσόδων, τῶν ὁποίων τὰ δικαιόγραφα εἶναι μεταγεγραμμένα, τὸ κεφάλαιον τῶν προσόδων τούτων. Ἐπὶ τῶν λοιπῶν νομικῶν πράξεων τὸ ὑπάρχον δικαίωμα τῆς μεταγραφῆς διπλασιάζεται. Αἱ πωλήσεις ἐμπορικῶν καταστημάτων καὶ πελατειῶν ὑποβάλλονται εἰς δικαίωμα μεταγραφῆς 2 φρ. ἐπὶ τοῖς ο)ο. Αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ ὅλα τὰ διαπραγματεύσιμα γραμμάτια, παρουσιαζόμενα εἰς τὴν μεταγραφὴν μετὰ τὴν διαμαρτύρησιν των, $\frac{1}{2}$ φρ. ἐπὶ τοῖς ο)ο.

ι) Νόμος τῆς 29 Φεβρουαρίου 1872.—Δι' αὐτοῦ ὀρίζεται ἡ τιμὴ τῶν πωλουμένων πρὸς τοὺς καταναλωτὰς συνήθων καπνῶν εἰς 12 $\frac{1}{2}$ φρ. τὸ χιλιόγραμμον, τροποποιῦνται δὲ αἱ τιμαὶ τοῦ καπνοῦ *capitine*, καὶ μένουσιν αἱ αὐταὶ ὅσον ἀφορᾷ τὸν στρατὸν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης.

ια) Νόμος τῆς 26 Μαρτίου 1872.—Δι' αὐτοῦ τὸ ἐντὸς τῶν πνευματωδῶν ποτῶν περιεχόμενον καθαρὸν ἀλκοὸλ (ὡς τοιοῦτον δὲ θεωρεῖται καὶ ἡ ἐν φιάλαις ἢ βαρελίοις ἀψίνθος) φορολογεῖται καθ' ἑκατόλιτρον δι' 175 φρ. μετὰ προσθήκης δύο ἑκατοστῶν. Ἡ εἰσόδος τοῦ καθαροῦ ἀλκοὸλ, τὸ ὅποιον περιέχουσιν ἢ ἀντιπροσωπεύουσι τὰ παντὸς εἶδους πνευματώδη ποτὰ, φορολογεῖται ὡς ἑξῆς: εἰς δῆμους περιέχοντας πληθυσμὸν 4—6 χιλ. κατ. 6 φρ: μέχρι 10 χιλ., 9 φρ: μέχρι 15 χιλ., 12 φρ: μέχρις 20 χιλ., 15 φρ: μέχρι 30 χιλ., 18 φρ: μέχρι 50 χιλ., 21 φρ: ὑπεράνω τῶν 50 χιλ., 24 φρ. Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Παρισίους, τὰ πνευματώδη ποτὰ ἐν βαρελίοις 149 φρ. καὶ ἐν φιάλαις 199 φρ. Ψευδῆς δήλωσις περὶ τῆς ἀλκοολικῆς δυνάμεως τῶν πνευματωδῶν ποτῶν τιμωρεῖται διὰ δημεύσεως καὶ προστίμου 500—5000 φρ.

ιβ) Νόμος τῆς 29 Μαρτίου 1872.—Δι' αὐτοῦ οἱ ἔχοντες πολλὰ καταστήματα ἐπιτηδευματῆαι, ὁμοειδῆ ἢ ἑτεροειδῆ, φορολογοῦνται (οἰαδήποτε καὶ ἂν εἶναι ἢ εἰς ἣν ἀνήκουσιν φορολογικὴ κατηγορία) διὰ παγίου φόρου ἀναλόγου πρὸς τὸ ἐμπόριον, τὴν βιομηχανίαν ἢ τὸ ἐπάγγελμα, τὸ ὅποιον ἐξασκοῦσιν ἐν ἑκάστῳ τῶν καταστημάτων τούτων. Ἐν γένει τὸ ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ ἐνοικίου στηριζόμενον μέτρον τοῦ φόρου τῶν ἐπιτηδευμάτων μετατρέπεται, σχετικῶς πρὸς τὰ προηγουμένως νενομοθετημένα, κατὰ τὴν πρώτην μὲν κατηγορίαν τῶν ἐπιτηδευματιῶν ἀπὸ τοῦ 15ου εἰς τὸ 10ον, κατὰ τὴν δευτέραν δὲ καὶ τρίτην κατηγορίαν ἀπὸ τοῦ 20ου εἰς τὸ 15ον.

ιγ) Νόμος τῆς 28 Ἰουνίου 1872.—Δι' αὐτοῦ ἐπιβάλλεται εἰς τὸ εἰσόδημα τῶν ὑποθηκικῶν δανειῶν φόρος 2 τοῖς 0/10. Ὁ φόρος οὗτος ἐπιβάλλεται τῷ δανειστῇ, ἰθαγενεῖ ἢ ξένῳ, προρόνεται δὲ ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις τὸν ὑπολογίζει ἀντὶ ἀναλόγου καταβολῆς τῶν τόκων. Ἐὰν καθ' ὁποιοδήποτε τρόπον ὁ δανειστής ἐπιρρίψῃ τὸ βάρος εἰς τὸν ὀφειλέτην, τιμωρεῖται διὰ προστίμου 50—

1000 φρ. Ἐξαιροῦνται τῆς προκειμένης φορολογίας τὰ δάνεια ἐκεῖνα, δι' ἃ ἐξεδόθησαν ὁμολογίαι ἢ τίτλοι, ὑποκείμενοι εἰς τὸν ἐπὶ τῶν κινήτων ἀξιών φόρον.

ιδ) Νόμος τῆς 26 Ἰουλίου 1872.—Δι' αὐτοῦ φορολογεῖται εἰδικῶς ἡ εἰσαγωγή τῶν ἀκατεργάστων ὕλων. Τὸ δασμολόγιον περιλαμβάνει 382 ἀντικείμενα, αἱ ἀπὸ τῶν ὁποίων εἰσπράξεις ἐπιστρέφονται κατὰ τὴν ἐξαγωγήν εἰς 62 προϊόντα, ἐξ αὐτῶν κατασκευαζόμενα (νήματα, σάπωνες, κηρία κλπ). Ὡς προερρέθη, αἱ διαδικαστικαὶ κλπ. λεπτομέρειαι τοῦ νόμου τούτου, καθὼς καὶ τῶν ἐτέρων, διαφεύγουσι τὸν σκοπὸν τῆς προκειμένης μελέτης.

ιε) Νόμος τῆς 29 Δεκεμβρίου 1873.—Δι' αὐτοῦ ὅλα τὰ πρὸς φωτισμὸν ὀρυκτὰ ἰθαγενῆ ἔλαια ἐπιβαρύνονται καθ' ἑκατοστὴν χιλιογράμμων, ὡς ἑξῆς: οὐσία αὐτῶν εἰς βαθμὸν 700° πυκνότητος καὶ 15° θερμότητος 44 $\frac{1}{2}$ φρ., ἔλαια καθαρισμένα εἰς 800° πυκνότητος καὶ 15° θερμότητος 34 $\frac{1}{2}$ φρ., ἀκατέργαστα ἔλαια διὰ τὴν ἐν αὐτοῖς οὐσίαν (700°) 32 φρ., διὰ τὸ ἐν αὐτοῖς ἔλαιον (800°) 22 φρ.

ις) Νόμος τῆς 30 Δεκεμβρίου 1873.—Δι' αὐτοῦ ἐπιβάλλονται πρόσθετοι φόροι ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων ἤδη ἐμμέσων τοιοτοτρόπως 5 τοῖς 0/10 ἐπὶ τῶν φόρων ἐκείνων, τῶν ὁποίων ὁ νόμος ὀρίζει μόνον τὸ κεφάλαιον, ὡς π.χ. ἐπὶ τῶν προστίμων καὶ τῶν δικαστικῶν καταδικῶν 4 τοῖς 0/10 ἐπὶ τοῦ φόρου τῆς ζακχάρεως, τῶν τελωνιακῶν δασμῶν καὶ λοιπῶν (ἐξαιρουμένου τοῦ χαρτοσήμου, τῶν φωσφόρων, τῶν θέσεων τῶν ἐπιβατῶν καὶ τῆς μεγάλης ταχύτητος τῶν σιδηροδρόμων καὶ λοιπῶν μέσων συγκοινωνίας). Τὸ εἰσαγόμενον πετρέλαιον καὶ ἐν γένει τὰ ὀρυκτὰ ἔλαια (θερμότητος 15°) ἐπιβαρύνονται διὰ τελωνιακοῦ δασμοῦ ἐπὶ τοῖς 100 χιλιογράμμοις ὡς ἑξῆς: καθαρισμένα (πυκνότης ἄνω τῶν 800°) 37 φρ., οὐσία (πυκνότης ὑπὸ τῶν 700°) 47 φρ., ἀκατέργαστα ἔλαια διὰ τὸ καθαρὸν ἔλαιον (800°) 37 φρ. διὰ τὴν οὐσίαν (700°) 40 φρ. Ἐὰν τὰ ἔλαια ταῦτα προέρχωνται οὐχὶ ἀμέσως ἐκ τῶν τόπων τῆς παραγωγῆς των, ἐπιβαρύνονται διὰ 5 περιπλέον φρ. Ἐπὶ τῶν ἐγχωρίων σαπῶνων 5 φρ. (100 χιλιόγραμμα), οἱ δὲ κατασκευασταὶ αὐτῶν 20 φρ. ἐνιαυσίως δι' ἄδειαν ἐπιτηδεύματος. Οἱ ξένοι σάπωνες 5 φρ. ἐπίσης. Ἐπὶ τῶν παντὸς εἶδους κηρίων 25 φρ. (100 χιλιόγρ.) εἰ κα-

τασκευασταὶ αὐτῶν 20 φρ. ἐνιαυσίως· ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς πρώτης στεατίνης ὕλης 5 τοῖς ο]ο καὶ τῶν κηρίων 10 τοῖς ο]ο κατ' ἄξιαν.

ιζ') Νόμος τῆς 31 Δεκεμβρίου 1873.—Δι' αὐτοῦ τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν οἴνων, ἐν βαρελίοις ἢ φιάλαις, ὀρίζεται καθ' ἑκατόλιτρον εἰς ἑπτὰ πληθυσμῶν κατηγορίας καὶ τέσσαρας φορολογικὰς κλάσεις ὡς ἐξῆς: ἐπὶ δήμων ἀπὸ 4—6 χιλ. κατοίκων 45 λεπ. 60, 75, 90· μέχρις 10 χιλ. κατ. 70 λεπ. 90, 115, 135· μέχρι 15 χιλ. κατ. 90 λεπ. 120, 150, 180· μέχρις 20 χιλ. κατ. 115 λεπ. 150, 190, 225· μέχρι 30 χιλ. κατ. 135 λεπ. 180, 225, 270· μέχρι 50 χιλ. κατ. 160 λεπ. 240, 265, 315· ἄνω τῶν 50 χιλ. κατ. 180 λεπ. 240, 300, 360. Ἐπὶ τῶν Παρισίων ὀρίζεται ἰδιαιτέρως 9 $\frac{1}{2}$ φρ. διὰ τοὺς ἐν βαρελίοις οἴνους, 16 φρ. διὰ τοὺς ἐν φιάλαις καὶ 4 $\frac{3}{4}$ φρ. διὰ τὰ σίκερα καὶ τὸ ὑδρόμελι ἐν βαρελίοις ἢ φιάλαις, τὰ ὁποῖα ἐν ταῖς λοιπαῖς κοινότησι, κατὰ τὰς προμνησθείσας κατηγορίας, φορολογοῦνται διὰ 40 λεπτῶν, 60, 75, 100 115, 135 καὶ 150. Τὰ εἰσαγόμενα ἢ κατασκευαζόμενα ἔλαια (ἐκτὸς τῶν ὀρυκτῶν) ἐπιβαρύνονται, ἐπὶ τοῖς 100 χιλιογράμμοις, δι' 6 φρ. ἐν δήμοις πληθυσμοῦ 4—10 χιλ. κατοίκων, 7 φρ. μέχρις 20 χιλ. κατ., 8 φρ. μέχρι 50 χιλ., 10 φρ. μέχρις 100 χιλ., 12 φρ. ἄνω τῶν 100 χιλ.

ιη) Νόμος τῆς 19 Φεβρ. 1874.—Δι' αὐτοῦ αὐξάνει κατὰ τὸ ἥμισυ ἡ φορολογία τῶν ἐπὶ ταῖς ἐξωδίκους πράξεις μεταγραφῶν καὶ τοῦ χαρτοσήμου τῶν ἐμπορικῶν ἐγγράφων, τῶν ὁποίων ἡ κλίμαξ, ἀπὸ 500 μέχρι 1000 φρ., κατατέμενεται εἰς ἑκατοστύας, περιλαμβάνει δὲ καὶ τὰ μὴ ἐμπορεύσιμα χρηματικὰ παντὸς εἶδους ἐγγράφα, τὰ ὑπογραφόμενα ἢ πληρωτέα ἐν Γαλλίᾳ.

ιβ') Νόμος τῆς 21 Μαρτίου 1874.—Δι' αὐτοῦ ἐπιβάλλεται φόρος 5 τοῖς ο]ο ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν σιδηροδρόμων εἰσπραττομένων κατὰ τοὺς ὁρους τῆς λεγομένης μικρᾶς ταχύτητος αὐτῶν, δυναμένων τῶν ἐταιριῶν νὰ αὐξήσωσιν ἀναλόγως τὰς τιμὰς τῶν δρομολογιῶν των. Ἐξαιροῦνται αἱ μεταξὺ τῶν ὀρίων τῆς ἐπικρατείας μεταβιβάσεις καὶ αἱ κατ' εὐθείαν πρὸς τὴν ἀλλοδαπήν. Δύναται δὲ ἡ κυβέρνησις νὰ περιλάβῃ προσκαίρως εἰς τὴν ἐξαιρέσιν καὶ τὰ σιτηρά. Ἐπὶ τῆς εἰσαγωγῆς τῶν τεταριγευμένων κρεάτων προστίθενται εἰς τὸ τελώνιον καὶ 4 φρ. καθ' 100 χιλιογράμμα.